

MOŽ, KI BO JESENI STAVKAL

Kovinarje, organizirane v svobodne sindikate, vodi **Albert Vodovnik**. Da nima dlake na jeziku, vemo. Da zna zaro-potati, je tudi že pokazal. Je-seni pa ga čaka hudičevo og-njena preizkušnja:

»Kovinarji smo dali vsem slovenskim spremembam brez dvoma največji davek. Po uradnih podatkih je brezpo-selnih 95.000, če jim prište-jemo še delavce, ki jih vrte na različno 'čakanja', jih je že 150.000 – in kar 40 odstotkov tega bremena je udarilo našo panogo!

ZATO ZA JESEN NAPO-VEDUJEM RESNO STAVKO! Tudi za obrambo delovnih mest, tudi za boljši socialni

položaj, tudi proti škodlj-i-vemu lastninjenju. Za sou-pravljanje delavcev sta dve os-novi, delo in lastnina. Sindi-katom ni vseeno, kdo in kako

bo prodajal železarne in de-lavce z njimi vred!

Razprodaja, po kakršni je zdaj zasmrdelo, gre mimo, če ne kar proti ustavi in zako-nom. Velik del lastnine je ne-sporno v delavskih rokah in spet jih nihče več ne vpraša.

Da tako ali tako ustvarjajo le izgubo, jih zabijajo – in se zraven nič ne vprašajo, zakaj so prav vsi vhodni stroški žele-zarn večji kot pri tujih konku-rentih, le cena delovne sile je nižja.

Železarne so dobre, kos so dobremu delu in gospodarje-nju. Strateška politika države pa je daleč od tega!

Tudi zato bomo jeseni stav-kali!»

ŽE PRODANO, ŠE NAPRODAJ, RAZPRODANO

Papirnica Vevče – prodano

Zlatorog Maribor – prodano

Videm Krško – prodano

Tobačna tovarna Ljubljana – prodano

IMV Novo mesto – prodano

Zakaj so svobodni sindikati proti prodaji slovenskih železarn, pišemo na 9. strani DE

DE (SLOVENIJA),
pet pred
dvanajsto

Sindikati proti razprodaji

Saj je res lepo brati, kako je nemški lastnik Tobačne tovarne popeljal nekaj otrok delavcev na brezplačno letovanje v Nemčijo. Ni pa se lepo vprašati, zakaj delavci ne zaslužijo toliko, da bi to lahko storili kar sami.

Še manj lepo se je spraševati, zakaj je slovensko tobačno industrijo kupil tujec. Ta menda res ni bila v tolikšnih škripcih?! Je potemtakem v škripcih država, ki (raz)prodaja svoje premoženje?

Ne gre več le za dotok tujega kapitala, ki nikoli ni bil sporen. Gre za večinske deleže tujcev v verjetno obetavnih tovarnah, za tuj nakup celotnih panog. To pa je menda že sporno.

Italijani so kupili tri četrtnine papirnice Količevo, avstrijski Duropack

TES Brestanica, tudi papirnica Vevče je večinoma v rokah Avstrijcev, Zlatorog v nemških, Tobačna tudi, IMV imajo Francozi...

Zdaj so na vrsti Slovenske železarne, čeprav njihov odstavljani direktor trdi, da je to norost! **Dušan Semolič** pravi, da se svobodni sindikati zavedajo lakote po tujem kapitalu, a pogrša nacionalno strategijo. Brez nje se nam kaj lahko zgodi, da nam bo vladal **TUJI KAPITAL, KI BO SLOVENIJO PRISILIL K EVROPSKI PRODUKTIVNOSTI, DOBIČEK PA BO POBRAL SAM IN SLOVENCEM PUSTIL BALKANSKE PLAČE.**

Zato svobodni sindikati Slovenije zahtevajo:

- Ker ni naprodaj le tehnologija, ampak tudi znanje, delovne izkušnje in tradicija, mora biti sindikat v takšne posle vključen kot enakopraven partner.

- Pri (raz)prodaji slovenskih železarn je treba poskrbeti, da delavci ne bodo izigrani pri lastninjenju.

- Pri iskanju najboljših ponudb je treba maksimalno zaščititi delovna mesta, socialni položaj zaposlenih.

Kakorkoli že potrebujemo denar, pri vseh podobnih prodajah in razprodajah so bili in so vselej izigrani delavci, ki so večinski lastniki vsega, kar so ustvarili.

IN SINDIKATI OČITNO NE BODO VEČ PUSTILI RAZPRODAJE DELAVSKE LASTNINE – KOVINARJI JO BODO JESENI BRANILI S STAVKO...

**O PREDVOLILNEM MITINGU
SNAŽILK**

na 2. strani

**VOLJČEV ZNAČAJ IN
STARMANOVE ZDRAHE**

na 3. strani

**VSE MANJ ROK ZA VSE VEČ
UST**

10. stran

**ČE JE ZAKON LE PRAZEN
PAPIR**

11. stran

Piše: Ciril Brajer

Čim hladneje bo, bolj bo vroče

Včasih, niti ne tako dolgo tega, si si tudi na hrvaški obali lahko privoščil branje DE. Bili so pač časi širokopoteznosti. Zdaj te listanje časnika čaka po dopustu.

Stavke, stavke, stavke. To je brez dvoma prvi vtis. Kljub pasjem pasjim dnem ni čas za puščanje možganov na pašo.

Pa rezultat, odmevi na to silno vrenje med delavci?

Pičli! Direktorjem medvoške Predilnice se zaradi stavke v svojem podjetju niti dopusta ni zdelo vredno prekiniti. Tudi Janez Drnovšek si ne vzame časa za odgovor na javno vprašanje stavkovnega odbora vseh, ki tonejo – v mleku.

V evropski sindikalni konfederaciji so očitno drugega kova. Kljub vročini se jim zdi vredno slovenske sindikate opozarjati, kako naš sistem sindikalnega pluralizma smrdi po stari, preverjeni metodi »deli in vladaj«. Državi in delodajalcem v prid seveda!

Res z zanimanjem sem (tudi zato) prebral odgovor Jožice Puhar, kaj si misli o takšnem »pluralizmu«. Po odgovoru sodeč bi bila kaj dobrodošla moč v mladi slovenski diplomaciji.

Le to bi jo morda neslo, da raje verjame kot preverja, vsaj po njenem odnosu do spiskov članstva nekaterih sindikatov sodeč.

Saj sam, takole čisto osebno, zelo cenim, da jih ne. Le to me moti, da daje »velikim« sindikatom prednost pred majhnimi in »majhnimi« zgolj zato, ker ima sem ter tja kakšen lider malo večja usta.

Kolega Igor Žitnik se je julija razhudil nad pamfletom v Delu, v katerem avtor blebeče o grozotah v hrvaški Istri. Zbal se je celo, če nima urednik drugačnih izkušenj. Nima! V Delu je bil res le pamflet in nič drugega.

Doma pa še vse po starem, le vroče je vsak dan bolj. Tudi na področju stavk. In čim hladneje bo, bolj bo vroče.

Spoštovano uredništvo!

Moja zgodba je takšna, kot je (na žalost) svet, v katerem živim. Hvala, ker se trudite za nas in kljub grožnjam ostajate nepopustljivi, zato sprejmite moje globoko spoštovanje VSI, ki urejate vašo in našo DE!

Zbor snažilk združenega dela organizira predvolilni miting, na katerega vabi vso slovensko lačno, brezpravno delavsko rajo iz oropanih tovarn kakor tudi tisto s »cest«. Pridite na naše staro mesto – Trg Svobode v Mariboru, kjer bomo odločno povedali vsem, ki so nas okradli, goljufali, zaničevali in lažno obljubljali boljši jutri, naj ne računajo na nas!

Brezpogojno bomo zahtevali odcepitve od pozicije, opozicije, levih in desnih, črnih, belih, rdečih, skratka vseh, ki so nam prisegli, da gremo skupaj v Evropo, tja pa so odšli – brez nas. Sedaj se po vsem svetu šepirijo (doma pa strahujejo) kompletno uredniško-novinarsko rajo), kako so si Premiki osvobodili našo domovino (in delavsko premoženje), ki da je demokratična, pravno urejena država z vsemi človeškimi in delavskimi pravicami do JAVNE kuhinje, ki jo je »zgradila« mariborska jara gospoda, kjer lahko vsi REVEŽI iz štajerske metropole (pa tudi od drugod) otroci, upokojenci, ti-soči brezposelnih, klošarji in mnogi drugi zaposleni tlačani dobijo »zastonj« enolončnico in dva kosa kruha na dan, in še to z dobrohotno popotnico novinarske račke, »naj jih ne bo sram«.

Lepo Vas prosim, kako naj bo lačnega delavca, ki nima kaj dati svojemu otroku, še sram, potem ko so mu vzeli vse, prav vse – še človeško dostojanstvo. Vseeno pa ponižanje boli in zelo zelo jezi. In prav nam je! Še pes bi nevarno zarenčal in še bolj boleče ugriznil, če bi mu samo poskušali na silo odvzeti kost.

Ker so kršene najosnovnejše pravice delavske množice, pravice do dela in poštenega plačila in ker delavske raje pred vladno »okupacijo« ne more zaščititi niti ZSSS, ki ima najštevilnejše članstvo in podporo ogromne množice, bomo na predvolilni miting povabili naša simpatizerja, ki bosta poskrbela za zaščito delavskega kapitala in varnost delavske raje.

Gospod Gros pripada naši množici že od takrat, ko je javno obljubil (če pride na oblast), da bo dal zapreti vse direktorske kriminalce – za kar ima vso delavsko podporo, prav tako g.

Starman, ki že nekaj časa skrbi za našo varnost pred državno varnostjo.

Spomnimo se koprške afere, bivše udbe, prisluškovanja, celo državne izdaje, kar vse skupaj ni nič res – so rekli odgovorni in prepovedali javno polemiko. Mi gasilci pa vseeno vemo: kjer je dim, je tudi ogenj.

Prav tako dobro vemo za vse poštene in pokončne novinarje ter njihove odgovorne, ki pa jih kljub vsemu, da si zaslužijo javno pohvalo, v naši pravni državi ne smemo pohvaliti, ker je oblast pač oblast – moč, delavska raja pa...

Ampak vse bo drugače po jesenskih volitvah, ko bo prevzela oblast največja stranka REVEŽEV, pa četudi samo stolček v parlamentu, je rekel Ivek in odšel tja, kjer ni krivice, poniževanja, bolečin – mafije.

Marijana Meglič,
Goriška 23/a, Maribor

Pripis:

Pravno-obrambni zbor snažilk obvešča vse urednike slovenskih medijev, da bomo pometle vse in vsakogar, ki bi si upal javno pisati o umazaniji naše preteklosti in sedanjosti. SREČNO!!!

Lastninjenje pri sosedih

V soboto, 25. julija, sta direktor PAPIRNIC KOLIČEVO Mitja MEZGEC in direktor italijanske firme CESARE BIANCONI ob navzočnosti predstavnikov republiškega sklada za razvoj in agencije za prestrukturiranje gospodarstva podpisala pogodbo, s katero je italijansko podjetje SAFFA postalo 76-odstotni lastnik Papirnice Količeve. Sporazum pomeni odkup lastniškega kapitala in hkrati dokapitalizacijo papirnice v vrednosti 102 milijona nemških mark. Za Papirnico Količeve je prodaja deleža edini izhod, za italijansko podjetje SAFFA pa je Papirnica Količeva tehnološko zanimiva in pomembna zaradi ugodne lege med vzhodom in zahodom. Papirnica se je lahko vključila v mednarodno delitev dela tudi, ker je uspešno opravila postopek vračanja premoženja potomcem industrialca FRANCA BONACA. Podjetje SAFFA bo v enem letu povečalo proizvodnjo na 150 tisoč ton. Kot je povedal direktor Cesare BIANCONI, bo Papirnica ohranila položaj samostojnega podjetja, o zamenjavi vodstva ali odpuščanju delavcev pa ni želel govoriti.

Pri sosedih torej tako. Kako pa pri nas? Na zasedanju upravljalkega foruma HELIOS, ki je bilo prejšnji petek, je predsednik poslovnega odbora g. UROŠ SLAVINEC v zvezi z lastninjenjem ponovno utemeljil idejo, po kateri naj bi večinski lastniki HELIOSA postali zaposleni z 51 ali več odstotnim deležem.

Zadnja verzija predloga lastninske zakonodaje govori v prid takšni usmeritvi.

Helios Domžale

Odprto pismo Ministrstvu za obrambo

Spoštovani!

Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije je lansko leto pokazalo svojo pravilno usmeritev v obrambi suverene Slovenije, za kar gre brez dvoma velika zasluga ministru g. Janezu Janši. Ti-sočletna hotenja slovenskega naroda so se uresničila in dobili smo svojo državo, varstvo katere je prevzelo Ministrstvo za obrambo in njene vojaške enote teritorialne obrambe.

Ravno TO naj bi bila slovenska vojska, kar pa na žalost ni. V njenih enotah je vedno več Neslovencev, bivših uslužbencev JLA, ki bodo ob določenem trenutku ravnali, tako kot so jih naučili njihovi prejšnji gospodarji v desetletjih in več ubogljivega služnje. Slovenski narod se tega zaveda in reagira pač tako, kakor zmore v določenem primeru. Vipavci se niso uprli slovenski vojski, v svojem kraju, ampak vojski, katere komandni kader je ostal isti kot v skoraj pol stoletja trajajoči okupaciji. Slovenska Nacionalna stranka hoče imeti na Slovenskem svojo, zanesljivo slovensko vojsko s slovenskimi častniki, ki jim je Republika Slovenija in njena varnost prva in edina naloga.

Žal iz primera, ki sledi in na žalost ni edini, vidimo drugače. V kasarni v Kranju, kjer služijo vojni rok mladi slovenski rekruti, jim v polomljeni srbslovenskimi (kljub pred kratkim izdanemu povelju o izključni rabi slovenskega jezika v oboroženih silah) stotnik 1. razreda MILANKO RADOJČIĆ govori in razlaga, kako je najslabše za Slovenijo nacionalizem in patriotizem. Se vedno razlaga principe jugobratstva in enotnosti, katerega posledice pa tudi vzorce lahko vsak dan vidimo le 100 km južno od Ljubljane. Ta bivši oficir JLA iz iste kasarne (stanuje na Valjavčevi 9, Kranj v bivših »oficirskih blokih«), v kateri kot, kuharica službuje tako kot prej tudi njegova žena, mladim slovenskim vojakom razlaga, da ne smejo biti nacionalno zavedni, da je ljubiti slovensko domovino skoro zločin ter da je potrebno Slovensko nacionalno stranko ukiniti, njene predsednika Zmaga Jelinčiča pa eliminirati. Kako je mogoče, da oficir, ki je ostal v enotah JLA vse do konca in prestopil TO šele tik pred odhodom – pobegom JLA iz Slovenije, ne kaznovano vodi tako zahrbtno in subverzivno delovanje, ne more biti jasno nobenemu poštenemu Slovincu, pa tudi zgolj treznemu človeku ne.

Zato SNS apelira na Ministrstvo za obrambo in na ministra g. Janeza Janšo, naj počisti tisto smetje v svojem resorju, ki mu za hrbtno prinašajo taki in drugačni petokolonaši. Zmago Jelinčič

Suša bo podražila hrano

Iz Pomurja in Slovenskih goric, kjer se pridelava največ hrane na Slovenskem, prihajajo v teh dneh žalostne vesti. Po lanskoletnih nevihtah s točo pustoši v letošnjem poletju po žitnici Slovenije in po gričevnatih vinorodnih goricah, po rodovitnem Dravskem polju in po lapornatem svetu Haloz ter drugod po Sloveniji dolgotrajna suša, ki je že močno prizadela kmetijsko proizvodnjo in zmanjšala letošnjo proizvodnjo hrane v Sloveniji.

Suša je močno prizadela zlasti koruzo in sladkorno peso na peščenih in prodnatih tleh, veliko škodo pa povzroča tudi v sadovnjakih in vinogradih, kjer bo pridelek letos veliko manjši kakor v preteklih letih. Druge košnje oziroma otave letos na Štajerskem, kakor kaže, sploh ne bo, zato bo marsikateremu proizvajalcu zmanjkalo živinske krme. Zaradi suše v teh vročih poletnih dneh v velikem delu Slovenskih goric in Haloz že močno primanjkuje pitne vode, ki jo tjakaj sedaj vozijo gasilci s svojimi cisternami. Samo minuli konec tedna so gasilci v vasi v okolici Maribora vozili 600 tisoč litrov pitne vode za uporabo v gospodinjstvih in za napajanje živine.

Zaradi suše je domala povsod po Sloveniji prepovedano tudi zalivanje vrtov. Čeprav gre na prvi pogled za »majhen in nepomemben omejitveni ukrep«, pa bo pomanjkanje vode za zalivanje povzročilo pravzaprav velikansko gospodarsko škodo, ki jo je težko popisati v številkah. Kmetiča in polkmetiča gospodinjstva na Štajerskem podobno kot drugod po Sloveniji in svojih vrtovih in vrtičkih pridelajo takorekoč vso zelenjavo za lastno uporabo, veliko »prežežkov« pa konča pri sorodnikih v mestih ali na mestnih tržnicah. Če suše ne bo kmalu konec, bodo letos morali zelenjavo kupovati v trgovinah celo kmetje, zagotovo pa vsi tisti, ki obdelujejo majhne vrtičke, ki v zadnjih letih poglabljanja gospodarske krize »kakor gobe po dežju« rastejo na periferiji slovenskih delavskih središč in mest.

Suša tako ne bo prizadela samo kmetijskih proizvajalcev, pač pa tudi številne meščane oziroma družine zaposlenih delavcev, saj zadnja leta vse več delavcev, ki neredno prejemajo skromne plače, svoj družinski proračun razbremenjuje tako, da si sami pridelajo precej hrane. Na dlani je tudi, da bodo zaradi suše v mestih močno poskočile cene na zeleni tržnici. Kdor tega ne verjame, se lahko v teh dneh prepriča na domala vseh tržnicah po slovenskih mestih, kjer je cena zelenjave že skoraj dosegla cene mesa.

Se pred štirinajstimi dnevi so kmetje na Štajerskem zadovoljno ugotavljali, da vse kaže na dobro in bogato letino, kakršne ni bilo toč že več let. Le v nebo so s strahom pogledovali, da bi ne »priletela kakšna toča«. Namesto toče, ki je nekaj poletij nazaj zapovrstjo na Štajerskem in v Pomurju povzročila ogromno škodo, je »nepričakovano« prišla še pogubnejša suša.

Slovenski pregovor pravi: »Kadar ima vrag mlade, jih ima več skupaj.« Slovenska vlada – podpredsednik Herman Rigelnik in minister za plan dr. Davorin Kračun v njenem imenu – je napovedala, da bo gospodarska kriza na Slovenskem dosegla svoje dno v letošnji jeseni, ko bi naj bilo najhuje tako s proizvodnjo kakor s plačili. Sedaj, ko se torej približujemo temu »dnu«, pa je Slovenijo prizadela še močna suša, zaradi katere po proizvodnji hrane manjša, marsikatera čreda živine bo redkejša, hrana pa bo jeseni in pozimi dražja. Zagotovo bo precej težav tudi z zagotavljanjem ozimice.

Napovedane reforme bo potemtakem še težje uresničiti, zato jih bo treba izvajati resno, odgovorno in s »posluhom« za socialni položaj tistih najštevilnejših državljanov, ki nimajo kapitala in živijo iz meseca v mesec od svojega dela.

Tomaž Kšela

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvod(ov) ROKOVNIKA–PRIROČNIKA ZA LETO 1993.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju

Merjenje na palce

Drnovškovi vladi je merilo za izračun rasti inflacije in življenjskih stroškov gibanje cen zelenjave in sadja na ljubljanski tržnici. Ker so le-te julija (paradižnik, paprika, breskve, bučke, krompir itd.) kar precej padle, je oznanila, da je inflacija v preteklem mesecu zrasla samo za 2%, življenjski stroški pa celo samo za 0,9%. Na tako izračunani inflaciji gradi svoje ukrepe (pritisek na znižanje obresti, na primer). Zanima nas, kaj bo vlada uporabila kot argument za »nizko« inflacijo jeseni in pozimi, ko bodo cene sadja in povrtnin nekajkrat višje od današnjih.

Kakšen ameriški kongresnik s hrapavim jezikom bi dejal – tale boy pa ima svoja bulls na pravem mestu. Za Marka Voljča namreč. Najprej je na juriš hotel osvojiti slovensko vlado, pa mu je za malo spodletelo zaradi zaslepljenih antikomunistov. Potem se je na veliko sušljalo o kombinacijah v Drnovškovi vladi. In ko je stolično požrl vse »banana žaljivke« made liberali in bi si lahko mirne duše rekel, pišite me Slovenci nekam, je držal besedo, da bo kljub vsemu pomagal, če bo treba. In pristal na vrhu ljubljanske bančne stolpnice.

Značaj

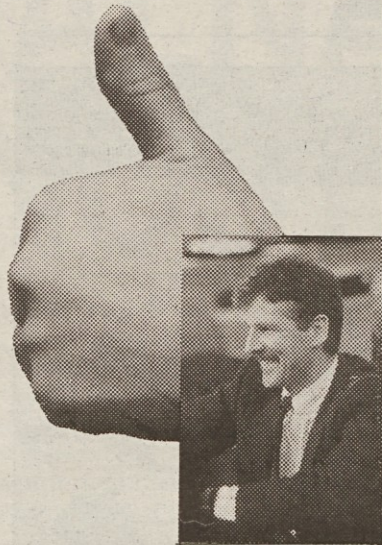
Četudi se ne bo nikdar šel politike in bo raje ostal samo bančnik, mu gre palec navzgor. V trikotniku Drnovšek–Gaspary–Voljč se sedaj le dajo potegniti vse stranice. Pri tem pa sploh ni pomembno, kdo je skuhal to kadrovsko zamenjavo na Trgu republike.

Že ko se je potegoval za premiersko pručko, je bil dostojanstveno simpatičen. Ko so ga v skupščini sedem ur obkladal z vso mogočo komunistično navliako, je galantni mož iz Washingtona vračal s komplimenti, kako da se je veliko naučil (najbrž je mislil, da o slovenskem značaju, le da tega ni na glas povedal), potem pa je mirno pospravil svoje torbe in se vrnil pod dolarsko zastavo.

Morda bo res ostal bančnik, morda mu bodo bančne sanacije spodmaknile tla. Vsekakor pa bo še naprej zanimiva figura na slovenskem dvorišču. Morda tudi političnem, saj se je v našem skupščinskem cirkusu najbrž kljub vsemu lepo zabaval in ugotovil, da je politika lahko kar zanimiva reč, če lahko nanjo gledaš zviška.

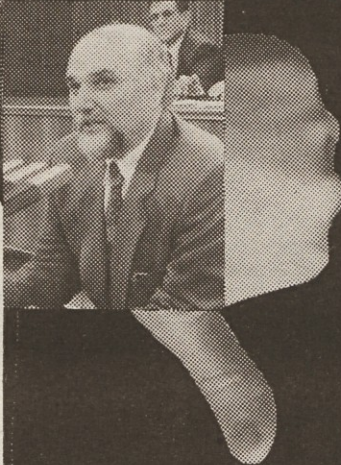
Če je v svetovni banki dosegel direktorski stol, že mora nekaj vedeti in znati. V ljubljanski bančnici so ga zaenkrat naredili samo za vedeja, kar je najbrž samo formalistična zvijača. Voljču v bančnem nebotičniku ne bo prav nič lahko. Bo pa prav zanimivo gledati, kako bodo fantje iz omenjenega trikotnika kuhali slovensko bančno sanacijsko juho, ki jo bomo morali seveda vsi složno pojesti. Zanimivo bo tudi vedeti, kam bodo antikomunisti spravili Voljča – med rdeče ali prave direktorje. V tej državi je namreč možno prav vse – tudi uvoz komunistov iz Amerike.

predvolilna arena

menda ne razlagati zakaj. Že plemenski poglavarji, cesarji, kralji in podobni funkcionarji so hoteli vedeti, kaj delajo in o čem razmišljajo njihovi nasprotniki in sovražniki v domačih in tujih logih. Eni zato, da so se lažje obdržali na prestolčkih, drugi, da bi lažje obranili državo. Oblastniki, kajpak, še dandanašnji sodelujejo s svojimi tajnimi službami ali njihovimi šefi in prižigajo semaforje za njihove poteze. Tako je vedno bilo in tako tudi bo. Skupaj z mnogimi skrivnostmi, ki šele čez mnogo let pridejo na dan, kljub vsem nadzorstvom. Oblastniki so vedno sodelavci svojih tajnih

Primorske zdrahe

kako ji je ime in za kakšen režim dela. Največ jih, kajpak, v tako godljo nikoli ne pade, toda tisti na oblasti so praviloma vedno zraven. In to bi gospod Starman že moral vedeti, namreč, da je to kar običajna in obvezujoča reč. In menda si gospod Starman ne domišlja, da se takšne službe po svetu ne ukvarjajo z umazanimi posli, da v imenu državnih interesov ne spravijo koga na hladno, da se ne ukvarjajo s politiko in z ideologijami. Lahko bi namreč vedel, da policije, zavite v tajne agenture, niso nikakršni Rdeči križi ali polmeseci in da znajo, če je treba, še kako igrati na strune patriotizma in lojalnosti državljanov. In kaj bi le naredil gospod Starman, če bi ga kak njegov spoštovani strankarski kolega nagovarjal k kakšnemu nečednemu sodelovanju z recimo srbskimi armykomunisti? Bi molčal ali bi vse skupaj nesel na nos udbi, ki se ji danes reče VIS? Vsakdo se lahko kdaj znajde v takšni ali mnogo hujši zadregi, in čisto vseeno je, ali gre za udbo ali cio ali vis. Vse skupaj je godlja, kot je godlja tudi udbovski amandma. Razne udbe po svetu imajo lahko različne prijeme, imajo na duši različne grehe, nekaj pa je za vse enako značilno: služijo državi in režimu, ki jo vodi. Tudi to bi gospod Starman lahko vedel.

Boža Gloda

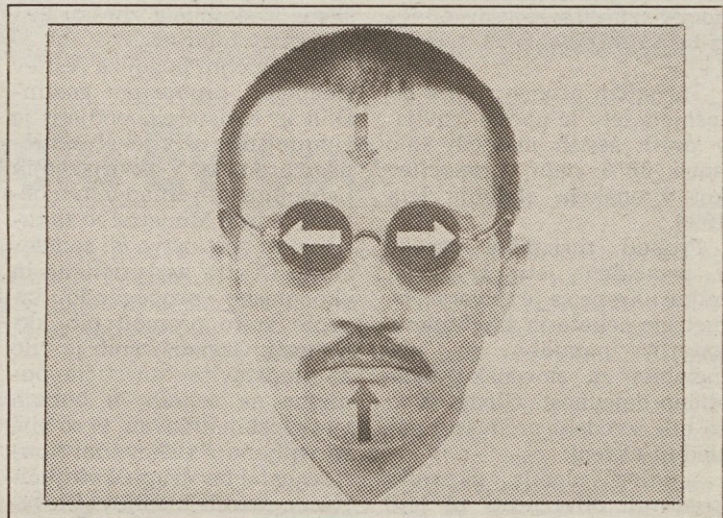
ZDRUŽEVANJE SLOVENSKE LEVICE

(1)

Razvoj strankarskega življenja po propadu komunizma prinaša vsak dan nova spoznanja in presenečenja. Tudi če ne bi poskušali sestaviti seznama bivših komunistov, nas vsak dan presenečajo novinarska odkritja. V partiji niso sedeli samo tisti, ki so se kot »disidenti« od nje ločili z večjo ali manjšo bolečino v srcu. V partiji so sedeli tudi taki antikomunisti kakor Danijel Starman (»poslanski klub Demos« oziroma »neodvisni kristjan«) ali Ingo Paš. Slednjega so vpisali v partijo proti njegovi volji, verjetno pa tudi izčrtali na enak način. Zgodovina demokratov, liberalnih demokratov, zelenih, večine

stali združitelji poražene politične levice.

Ker je ves Demos – ali skoraj ves, da ne bi delali komu krivico, Zagožnu in Peterletu recimo – bil v Partiji, lahko rečemo, da je komunistični totalitarizem povsem obvladoval celotno družbo. Z malce privoščljivosti lahko rečemo, da je Demosovo dveletno obdobje predstavljalo desni odklon teh dovčerašnjih »tovarišev«. Da ta trditev ni tako za lase privlečena, se vidi tudi po nihanju v desno tistih treh strank, ki so nastale iz nekdanjih družbeno-političnih organizacij. Najdlje je šla ZSMS, ki je odkrila »liberalno demokracijo« in ki je jasno

Levo, desno, gor in dol

socialdemokratov itd. pa je itak sestavni del zgodovine ZKS, predno je postala SDP.

Sedanji politični in strankarski pluralizem samo dokazuje, kako je **skoraj vse** že bilo v Partiji, od levice od desnice. Pravzaprav je desnica bila na oblasti že tedaj, ko smo imeli enoumje in vladavino politične partijske birokracije! In seveda vseh kimavcev, prisklednikov, karieristov in siceršnjih partijskih trabantov. Politična levica se je prva izločila znotraj Partije – od študentskega gibanja, preko Horvatovega UJDI-ja do sedanjih poskusov z SDU (socialdemokratsko »unijo«) v Vojvodini, Sloveniji, na Hrvaškem in na Kosovu. Premešnost te opcije »partijske inteligence« z jugoslovanstvom je podaljšalo rok trajanja Markovičevim »reformistom«, ne da bi jih politično uveljavilo. Realni domet SDU-ja kot resne opcije pa je pokazala hrvaška volilna tehnika, ki je unionistom dala 1,5 % glasov in jim s tem odkazala vlogo pogumnih, toda tudi neperpektivnih. Od te opcije preostaja samo ideja o združevanju levice, ki je pa sami zase niso uspeli uresničiti. Podobna usoda je zadela slovensko SDU, ki se jo je prijel še imidž managerske in jugoslovenarske stranke. Ves preostali čas od ustanovitve do napovedi združitve z Žakljevimi socialisti (ex-SZDL) se je SDU otepala teh očitkov. Ker so svoj čas zavzeli dokaj prepoznavno stališče do partijskega aparata, imajo zdaj moralno legitimacijo za svojo distanco do partijske linije. Za kaj več od distance pri njih nikoli ni šlo in to je bilo premalo, da bi lahko prav oni po-

pokazala, da se komunizem lažje razveže v tradicionalni liberalizem kakor pa v socialno demokracijo. »Alternativnost« komunističnega podmladka je bila predvsem v tem, da jim je partijski vrh odkazal vlogo jurišnika, ki je razbijal okostenele strukture v vrhu partijsko-policijskega mehanizma. Neodvisna kandidatura Janeza Janše za predsednika ZSMS (na spodbudo univerzitetnega komiteja ZSMS in aktivistov okrog Tribune, ne nazadnje Sama Resnika) je bila za partijski aparat preveč. Niso ga spustili naprej, pa čeprav so tvegali nepopularno potezo v trenutku, ko je to kandidaturu dodatno zapletel proces proti »četverici«. Partijski aparat je tedaj jasno pokazal, kje je meja te »alternativnosti« ZSMS. Šele padec Ceausescuja je pomenil dokončen poraz komunizma v Srednji Evropi. Tedaj pa je že prevzela vodstvo Ruplova SDZ, ki so jo skuhal v SZDL-jevskem aparatu kot »demokratsko zvezo razumnikov« in ki naj bi zastopala tedaj popularno krilotalo o »pluralizmu samoupravnih interesov«. Ker je »alternativa« Janšo zavrgla, je ta tedaj prestopil v SDZ k Ruplu in na podpredsedniškem mestu izpodrinil Boštjana M. Zupančiča. Da je Janša vendarle po izvoru iz mladinske kadrovske »plantaže«, se vidi šele sedaj, ko je prestopil k Pučnikovim socialdemokratom in tako poskušal vzpostaviti notranje ravnotežje med opozicijskim (in nekdanjim demosovskim) videzom in v osnovi levo provenienco. Seveda pa je Janševa zgodba bolj zgodba o aparatu mladinske organizacije kakor pa o njem samem. *Mladen A. Švarc*

Kaj menijo predstavniki parlamentarnih strank o volilni zakonodaji

Zakon brez dobre lastnosti

Pravijo, da ni zakona brez vrzeli, pomanjkljivosti. Moje osebno mnenje in načelno stališče naše stranke pa je, da zakon, o katerem teče beseda – **skorajda nima dobre lastnosti!**

Resnično, na ravni njegove vsebine bi komaj komaj našli kaj pozitivnega. Vse v njem terja tako ostro kritiko, da bi mu po temeljiti obdelavi ne ostal las na glavi.

In LDS ga kljub temu podpira?! Ga, in to zgolj zato, ker je pač edini oziroma je edini, ki obeta zadostno večino glasov v parlamentu.

Ker za temeljito obdelavo v takšnem prispevku ni prostora, bi se malce dlje zadržal le pri **izvirnem grehu volilnega zakona**.

Tisto ključno zlo tiči že v nastanku, saj je volilna zakonodaja nastajala kot poskus kompromisa med dvema diametralno nasprotnima gledanjem na volilni sistem. Kakšen spaček se lahko rodi iz takšnega razmerja, je menda jasno.

Žal ima manjšina slovenskih strank, ki se zavzemajo za večinski ali kombinirani sistem, še vedno toliko glasov, da lahko blokira večino, ki se

zavzema za **proporcionalni sistem**.

Naj poenostavim prednost le-tega, za katerega se kajpak zavzema tudi naša stranka:

Vsaka stranka dobi v parlamentu število sedežev, ki ustreza razmerju glasov, ki jih je dobila na volitvah.

Pri **večinskem sistemu** se to zreducira na večino, absolutna razmerja odtehtajo relativna in politični prostor se poenostavi. Recimo, da bogata politična mavrica zbledi zgolj v dve barvi.

Slovenci bi torej po večinskem modelu dobili dve stranki in morda zraven še tretjo, ki pa bi igrala tudi tretjerazredno vlogo. To je redukcija, ki gotovo ni v skladu s stvarnimi, političnimi interesi v slovenskem prostoru!

Naj povem še, kaj si mislim o **aktualnem kompromisu** – Nič dobrega! Saj v bistvu gre še vedno za proporcionalni sistem, ki pa se tako prevečano skriva za večinskim, da je vse skupaj navadno slepilo. Ljudje bodo dali glas posamezniku, v trdni veri, da gre za konkretno ime, a prav prek tega imena bodo dali glas stranki. Torej bodo prevarani, saj bodo stranke

lahko zlorabljuje njihovo zupanje posameznikom. V parlamentu bo sedel človek, ki bo v volilnem okraju dobil recimo tretjino glasov, pred vrati pa bo ostal tisti z absolutno večino. **Že zdaj lahko rečem, da bodo po volitvah mnogi hudo jezni.**

Ne bi razglabljal o smislu početja, ki bo takoj po volitvah zbujalo slabo voljo, nezupanje, bes celo. LDS na to glasno opozarja, da bi ne bila sokriva. **Igramo čisto igro!**

Moram ponoviti – zakon podpiramo, ker bistveno drugačen nima stvarne perspektive. Tokrat »ni šel skozi« zgolj zaradi taktičnih igrig posameznih strank. Saj tudi te ne verjamejo, da je moč sprejeti bistveno drugačnega, in strinjajo se, da so volitve za slovensko demokracijo in prihodnost neizbežne. Ocenjujejo pa, da volitev zgodaj jeseni ne sme biti. Čakajo, zavlačujejo in špekulirajo z vročo jesenjo, ki da nas čaka – stavke, socialni nemiri, kup objektivnih

okolščin, ki naj bi ljudem zagabile to vlado in stranke, ki jo podpirajo.

Tipičen primer zavlačevanja in spuščanja megle je Starmanov »udbaški amandma«. LDS mu nasprotuje, ne iz sočustvovanja z ljudmi, ki bi jih morebiti lahko prizadel, ampak zaradi enostavne politične logike:

anketa

Gregor Golobič, LDS

Slovenija je v demokracijo stopala bistveno drugače od vseh držav, ki so krenile na to pot, in logika amandmaja in podobnega početja (lep primer je tudi knjiga Janeza Janše) je s to stvarnostjo v popolnem nasprotju. Še več, je zanikanje prednosti, ki nas loči od drugih. Naj se res sami odpovedujemo lastnim prednostim?!

Za konec le še ocena: Volilna zakonodaja bo sprejeta kaj kmalu, morda že septembra in le s kompromisi, ki ne bodo bistveni. Volitve pač potrebujemo, ker jih zahteva demokracija, naš položaj oziroma ambicije v Evropi in zdrava pamet. Nesprejemanje hitrih in kakovostnih odločitev ima namreč dolgoročne posledice, ki nas vse skupaj predrago stanejo. Težko bo zračunati, kako dolgo in koliko bomo plačevali za nevoljnost ali nesposobnost tega parlamenta, ki denimo ni sprejel lastninske zakonodaje.

ŠE EN MINISTER, KI SE ODZIVA NA SINDIKALNE ZAHTEVE

Konec junija je predsedstvo Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije razpravljalo o žgoči problematiki v svoji dejavnosti in predvsem od vlade zahtevalo vrsto odgovorov in ukrepov. Minister za turizem in gostinstvo, mag. ekon. Janez Sirše, se je na stališča odzval in posredoval svoje poglede na problematiko in poti rešitev. Odgovor je brez dvoma zanimiv, zato ga v večjem delu povzemamo.

1. Razmere v gostinstvu in turizmu v letošnji turistični sezoni so pretežno posledica agresije na Republiko Slovenijo v letu 1991 ter vojne v drugih predelih bivše Jugoslavije. Turistično gospodarstvo pa je hkrati izgubilo tudi jugoslovansko tržišče, kar je ob izpadu tujkega turističnega prometa dohodkovno močno prizadelo našo dejavnost. V letu 1991 so se namreč nočitve zmanjšale za 39 %, nočitve tujih gostov pa celo za 74 %.

Turistični promet tudi v letošnjem letu le počasi oživlja; v prvih šestih mesecih smo imeli 38 % manj prenočitev kot v enakem obdobju leta 1990.

Propad turistične sezone v preteklem letu je terjal nujne ukrepe za preživetje podjetij in nekaterih zasebnikov, katerih ponudba je pomembna za slovensko turistično dejavnost. Glede na to so bili izvedeni predvsem naslednji ukrepi:

- odlog plačila zapadlih kreditnih obveznosti za leto dni po dogovoru s poslovnimi bankami.
- odlog plačila obveznosti do posameznih dobaviteljev (zlasti elektrike, PTT, reprodukcijskega materiala),
- nadomestilo 50 % osebnih dohodkov delavcem, ki so bili

razporejeni na čakanje na delo in ki jim podjetja niso mogla sama zagotoviti 70 % osebnih dohodkov, s čimer je bilo zagotovljeno ohranjanje delovnih mest,

– gostinskim in turističnim podjetjem ter nekaterim zasebnikom je Ministrstvo za turizem in gostinstvo na podlagi sprejetih kriterijev dodelilo nepovratna sredstva za delno nadomestilo posredne vojne škode v skupnem znesku 291 milijonov tolarjev.

2. Temeljni pogoj za rešitev finančnih problemov gostinskih in turističnih podjetij je čimprejšnja oživetje turističnega prometa. V okviru svojih pristojnosti in finančnih možnosti je zato Ministrstvo za turizem in gostinstvo ob sodelovanju Centra za turistično in ekonomsko propagando izvedlo vrsto promotivnih aktivnosti. Organiziranih je bilo 25 predstavitev turistične ponudbe na sejmi in borzah v evropskih državah, ki so bile spremljane s tiskovnimi konferencami ter drugimi vključitvami raznih medijev. Slovenijo so obiskali številni turistični novinarji, izvedeno pa je bilo tudi lastno oglaševanje v tujih medijih, s turistično ponudbo smo se vključevali v razna mednarodna posvetovanja ipd. Izdane pa so bile tudi nove turistične propa-

gandno-informativne edicije, kot npr. nov prospekt turistične ponudbe Slovenije. Izdelan je bil predlog operacionalizacije teh ukrepov na področju turizma. V ta namen je ministrstvo s posebnim vprašalnikom preverilo finančni položaj v podjetjih.

Program ukrepov v okviru »Zasnove ekonomske politike« zajema:

- predstečajno sanacijo podjetij,
- načrt reprogramiranja in zmanjšanja dolgov podjetij ter prevzemanje dolgov podjetij s strani države,
- kreditiranje izvoza in priprave za poletno in zimsko turistično sezono.

5. Ministrstvo za turizem in gostinstvo je izdelalo predlog zakona o gostinski dejavnosti, ki ga bo vlada Republike Slovenije obravnavala 6. avgusta letos. Predlog zakona, ki je usklajen z drugimi republiškimi organi, zlasti z Združenjem za gostinstvo in turizem pri GZS, bo po sprejemu na vladi Republike Slovenije posredovan v skupščino Republike Slovenije. Hkrati so v pripravi podzakonski akti, ki morajo biti

4. Ministrstvo za turizem in gostinstvo se je vključilo v program izvedbe ukrepov

»Zasnove ekonomske politike«, ki jo je sprejela vlada Republike Slovenije. Izdelan je bil predlog operacionalizacije teh ukrepov na področju turizma. V ta namen je ministrstvo s posebnim vprašalnikom preverilo finančni položaj v podjetjih.

Program ukrepov v okviru »Zasnove ekonomske politike« zajema:

- predstečajno sanacijo podjetij,
- načrt reprogramiranja in zmanjšanja dolgov podjetij ter prevzemanje dolgov podjetij s strani države,
- kreditiranje izvoza in priprave za poletno in zimsko turistično sezono.

5. Ministrstvo za turizem in gostinstvo je izdelalo predlog zakona o gostinski dejavnosti, ki ga bo vlada Republike Slovenije obravnavala 6. avgusta letos. Predlog zakona, ki je usklajen z drugimi republiškimi organi, zlasti z Združenjem za gostinstvo in turizem pri GZS, bo po sprejemu na vladi Republike Slovenije posredovan v skupščino Republike Slovenije. Hkrati so v pripravi podzakonski akti, ki morajo biti

sprejeti v 3 mesecih po sprejetju zakona.

6. Zakon o denacionalizaciji je bil po široki predhodni javni obravnavi sprejet v skupščini Republike Slovenije. Spremembe in dopolnitve tega zakona so možne le po enakem postopku, kot je bil zakon sprejet. Ministrstvo za izvajanje zakona nima vpliva ter mora v sodelovanju z drugimi organi zagotavljati zakonitost izvajanja. Glede na to lahko ministrstvo posreduje le v primerih nezakonitega postopanja, utemeljenega z ustrezno dokumentacijo.

7. Ministrstvo za turizem in gostinstvo tekoče spremlja obremenitve podjetij z davki in prispevki ter uveljavlja predloge za njihovo znižanje. Pri tem je treba upoštevati, da je v skladu z novim davčnim sistemom večina davkov in prispevkov enotna za celotno gospodarstvo in ni sistemskih možnosti za zniževanje oziroma oprostitve teh obveznosti.

Pri sprejemanju zakona o prometnem davku (Ur. l. RS št. 4/92) pa je Ministrstvo za

turizem in gostinstvo uveljavilo princip obračunavanja prometnega davka od neto storitve za razliko od dosedanjega sistema obračunavanja davka od proizvoda. To pomeni, da se za gostinske storitve hrane in pijače obračuna prometni davek na storitev (pribitek) le v višini 5 %, t. j. po splošni stopnji za storitve. Če bi veljal prejšnji sistem obračuna prometnega davka, bi bile storitve (pribitek) od prodaje vina obremenjene z 10 %, od piva z 20 % in z 80 % od naravnega žganja, vinjaka in drugih alkoholnih pijač. Iz navedenega je torej jasno razvidno znižanje obremenitev s prometnih davkom, ki velja od 1. februarja 1992.

Ministrstvo za turizem in gostinstvo bo v okviru svojih pristojnosti še dalje izvajalo vse aktivnosti za razvoj turizma, povečanje turističnega prometa in izboljšanje pogojev poslovanja ter finančnega položaja podjetij. O naših aktivnostih in ukrepih smo vas že doslej obveščali, pomembno pa je, da te informacije posredujete tudi vašim organom. Če pa nam boste posredovali konkretne in utemeljene predloge, jih bomo vključili v program naših aktivnosti.

Božja brada

Star pregovor pravi, da je Bog najprej sam sebi brado ustvaril. Komu, če ne krščanskemu demokratu, potemta- kem pritiče, da najprej poskrbi za svojo korist?!

In ker je Janez Lampret očitno vzoren krščanski demokrat, je zahteval višje plače za poslance slovenskega parlamenta in za funkcionarje te častiljive ustanove.

Vemo, da je predlog utemeljeval z zahtevnim, napornim delom, ne vemo pa, če je predlagal tudi obstrukcijski dodatek.

*

Iz naših, običajno zelo dobro obveščenih virov smo zvedeli, da bi bili delavci z veseljem pripravljeni plačevati celo obstrukcijski dodatek, če bi le Janez in njegovi kaj naredili za konec lastninske agonije.

Kdaj homo dobili delovna in socialna sodišča?

Kdo še sploh skrbi za pravno varnost delavcev

Povzetek poročila o organiziranosti in delovanju služb pravne pomoči v ZSS Slovenije za preteklo leto (2)

(Avtorica poročila: Vanda Rešeta)

IV. Obseg in struktura zagotavljanja pravne pomoči

Težak gospodarski položaj in spremenjena, neusklajena ter nedorečena zakonodaja se posledično odraža v strukturi in obsegu obravnavanih primerov. V ZSSS tako beležimo znaten porast iskanja pravne pomoči. Povečuje se število kolektivnih sporov, predvsem v zvezi z zahtevki pri stečajih in likvidacijah podjetij.

1. Iskalci pravne pomoči

V preteklem letu je iskalo pravno pomoč 27.608 naših članov. Od skupnega števila iskalcev so tovrstno pomoč iskali pri svetu ZSSS 4.004 ali 14,5 %, 14.559 ali 52,7 % vseh iskalcev pravne pomoči je le-to iskalo pri službah pravne pomoči, ki so profesionalizirane, pri vseh ostalih službah pravne pomoči (pogodbeno organizirane) je bila pravna pomoč nudena 9.045 ali 32,8 % iskalcem.

Glede na izobrazbeno strukturo je bilo med iskalcii pravne pomoči v preteklem letu 60 % s I.-III. zahtevnostno kategorijo poklicev, 20 % s IV. in V., preostalih 10 % iskalcev pravne pomoči pa sodi v višje zahtevnostne kategorije.

Delavci, ki se srečujejo s problemi v zvezi s svojo zaposlitvijo, večinoma nimajo možnosti, da bi si poiskali pravno pomoč pri odvetnikih, druge oblike pravne pomoči, ki so obstajale včasih, pa večinoma ne delujejo več oziroma v zelo zmanjšanem obsegu. To hkrati pomeni, da se je hudo znižala premoženjska raven delavcev, saj nimajo sredstev, da bi si pravno pomoč plačali sami.

2. Obravnavani primeri nudenja pravne pomoči

Službe pravne pomoči so v preteklem letu obravnavale 25.848 primerov pravne pomoči. Kljub temu, da k obravnavanim primerom niso všteti nasveti, ki jih dajejo strokovnjaki služb pravne pomoči po telefonu, pa tudi številni strokovni nasveti funkcionarjev območnih organizacij ZSSS posameznim članom in sindikatom podjetij, se je število letih (25.848) v preteklem letu povečalo za 27,5 % v primerjavi z letom 1990 (20.269).

2.1. Vrste in oblike

Po vrsti in obliki nudenja pravne pomoči je največ pravnih nasvetov, sledi sestavljanje vlog v pravnih postopkih, zastopanje in zagovor v postopku pred rednimi sodišči in sodišči združenega dela, zastopanje in zagovor v postopku pred organi upravljanja v podjetjih.

V zadnjem času se povečuje število primerov strokovne pomoči sindikatom podjetij in organom upravljanja v podjetjih.

2.2. Pravna pomoč po področjih

Pravna narava spornih razmerij kaže, da je največ primerov s področja delovnih razmerij, sledijo primeri s področja socialnega varstva, zdravstva ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Kljub novostim na področju stanovanjske zakonodaje, službe pravne

pomoči v preteklem letu niso imele bistveno več primerov kot prejšnja leta. Večinoma so se delavci obračali na te službe le po nasvete v zvezi s pravicami in možnostmi za nakup stanovanja, le v manjšem številu primerov pa so jim svetovali, da v zavarovanje svojih pravic vložijo tožbo na sodišču.

2.3. Struktura obravnavanih primerov po posameznih področjih

S področja delovnih razmerij je bilo največ sporov zaradi zahtevkov v zvezi s stečajem in likvidacijami podjetij (25,9 %), sledijo primeri zaradi plačil OD in drugih denarnih izplačil (18,1 %) ter spori v zvezi z reševanjem trajnih presežkov (14,8 %) in prenehanja delovnih razmerij (8,0 %). Najmanj primerov znotraj delovnih razmerij je bilo v zvezi z varstvom pri delu (1,3 % vseh obravnavanih primerov).

Pri določanju začasnih in trajnih presežkov delavcev se vse bolj opaža in ugotavlja nespoštovanje procesnih in materialnih določb zakona o delovnih razmerjih ter kolektivnih pogodb. Kriteriji v podjetjih niso izdelani in ob njihovi odsotnosti lahko sklepamo, da je določanje teh kategorij delavcev rezultat subjektivnih ocen vodilnih in vodstvenih delavcev. Še posebej se to dogaja ob lastninskem preoblikovanju podjetij, ko se v nove družbe prevzemajo delavci po vnaprej izdelanih spiskih, preostali – nepotrebnimi delavci pa ostanejo v sestavi matičnega podjetja.

S področja uveljavljanja pravic iz socialnega varstva, pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja (2,7 %). V preteklem letu je poraslo število zahtev za upokojitve, predvsem so bila ta vprašanja vezana na trajne presežke, ki so se reševali z upokojitvijo z dokupom let, pa tudi z invalidsko upokojitvijo delavcev, ki so že imeli priznano invalidnost I. ali II. kategorije, pa jim zaradi starostnih let ni zagotovljena prekvalifikacija. V navedenih primerih so službe pravne pomoči vlagale zahteve za varstvo pravic na pristojni organ SPIZ-a.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Svobodni Sindikati Slovenije

NAJNUJNEJŠA SOCIALNA VARNOST

Slovenska skupščina se v teh vročih poletnih dneh srečuje s predlogom zakona, ki ga prepričano imenujem zgodovinski. Prinaša namreč odgovor na vprašanje, ki muči vsakega sindikalista: kako zagotoviti vsaj minimalno socialno varnost armadi ljudi, ki v Sloveniji brezuspešno iščejo novo zaposlitev toliko časa, da jim medtem pretečejo vse pravice do denarnih nadomestil in denarnih pomoči, ki jih iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti izplačuje republiški zavod za zaposlovanje.

Število brezposelnih v Sloveniji že nekaj let strmo narašča. Hkrati se daljša doba, ki jo brezposelni v povprečju potrebuje, da si najde novo zaposlitev. Že več kot 40 odstotkov brezposelnih ostaja na seznamih zavoda za zaposlovanje dlje kot eno leto. Število tistih, ki ostajajo brez službe dlje kot 3 leta, je zaskrbljujoče. Tudi mladi, ki končajo svoje šolanje, vse dlje čakajo na novo zaposlitev. Dolgotrajna brezposelnost je postala stalnica v življenju premnogih. Pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti učinkovito ublažijo pravi finančni šok družinam tistih, ki ne po lastni krivdi izgubljajo delo in zaslužek. Toda nas sindikaliste je ves čas skrbelo, kako bodo ti ljudje živeli, ko se jim bodo vse pravice iztekle, dela pa še vedno ne bo.

Odgovor prinaša predlog zakona o socialnem varstvu. Če bo republiška skupščina zakon sprejela, bo državni proračun poslej ogroženim družinam kril razliko med lastnimi prihodki in z zakonom določeno minimalno ravni dohodkov.

Otrokom do 6. leta starosti bi tako na mesec moralo biti zagotovljeno 29 % (bruto) z jamčene plače. Od 7. do 14. leta otrokom pripada 34 % z jamčene plače. Od 15. leta do zaključka rednega šolanja otrokom pripada 42 % z jamčene plače. Odrasle osebe lahko računajo na pomoč države, če njihovi mesečni do-

hodki ne znašajo 52 % z jamčene plače.

Novost zakona je, da bo država od državljanov, ki bi želeli denarni dodatek (kot se bo državna socialna pomoč družini ali posamezniku imenovala), zahtevala čiste račune. Kdor bo socialno ogrožen zaradi nizkih dohodkov, pa ima sicer premoženje (razen stanovanja), se bo moral preživljati sam – tudi tako, da bo to premoženje prodal ali pametno obračal. Država bo tudi lahko od državljanov, ki bodo zaprosili za denarni dodatek, zahtevala, da se vključijo v dejavnosti, ki jim bodo pomagale k rešitvi svojega problema, zaradi katerega nimajo lastnih dohodkov (skupine za samopomoč, vključitev v zdravljenje, javna dela itd.). Denarni dodatek se bo podeljeval na 6 mesecev. Po tem času bodo upravičenci morali znova dokazovati, da so do njega še vedno upravičeni.

Denarni dodatek bo družinam zagotavljal res minimalno socialno varnost, ki pa ne bo zagotavljala lagodnega življenja. Bolje se bo torej godilo tistim, ki bodo delo imeli.

Predlog zakona upošteva tudi pripombe sindikatov k osnutku zakona – čeprav ne vseh. Kljub temu je to dober zakon, ki ga Slovenija potrebuje takoj. Tudi zato, ker prinaša načela strokovnosti, prevencije socialnih tisk, spoštovanja osebnosti in družinske integritete in podlage za socialno obračanje sredstev.

Slovenija torej zakon o socialnem varstvu in denarni dodatek potrebuje takoj. Dušan Semolič, predsednik ZSSS in poslanec v slovenski skupščini, se je namenil v svoji razpravi na julijski seji skupščine opozoriti prav na to. Toda poslanci so konec julija sklenili sprejemanje tega zakona odložiti na jesen. Takrat naj bi bilo več volje za njegovo resno obravnavo in sprejem. Odlog sprejema zakona torej!

Lučka Böhm

Slovenski obisk pri Svetu Evrope

Slovenija je bila januarja 1992 mednarodno priznana kot neodvisna država in odtlej se predstavnikom naše mlade države vrstijo vabila za sodelovanje v različnih organizacijah evropskih držav. Tudi Svet Evrope, ena prvih in najpomembnejših tovrstnih organizacij vabi Slovenijo k sodelovanju, čeprav le-ta še ni njena polnopravna članica.

Marsikateremu slovenskemu zadržanemu antisindikalistu je pri teh mednarodnih stikih posebej koristna lekcija o tem, kako v najrazvitejših, tržno usmerjenih državah upoštevajo sindikate, kadar se sprejemajo odločitve o gospodarskem in socialnem razvoju. Brez sindikatov vstop v Evropo ne bo mogoč, saj tam menijo, da je socialna pravičnost pogoj za neoviran razvoj. Socialne pravičnosti pa si brez sindikatov, kot predstavnikov interesov zaposlenih, ne predstavljajo. Tako je tudi Svet Evrope, ki je od 20. do 24. julija letos slovensko delegacijo povabil na seminar o sistemih zdravstvenega varstva in skrbi za brezposelne, zahteval, naj bo v delegaciji poleg predstavnikov vlade in skupščine tudi predstavnik delodajalcev in sindikatov.

Slovenska vlada je priporočilo Sveta Evrope upoštevala in na seminar ni poslala politikov, temveč strokovnjake: Tano Tomažević iz ministrstva za delo, Zvezdano Hartman iz strokovne službe republiške skupščine, Metko Arah iz Gospodarske zbornice Slovenije in Lučko Bohm, svetovalko za socialna vprašanja v svetu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Svet Evrope je organizacija, ki so jo v letu 1949 ustanovile zahodnoevropske države, da bi ohranile vrednote zahodnoevropske civilizacije v času hladne vojne

s komunizmom. Namen te organizacije je varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Svet Evrope se zato ne ukvarja z gospodarstvom, obrambo in zunanjim politiko. Zato pa v njegovo delovno področje spada socialna politika, zdravstvena politika, migracije delovne sile, begunci, varstvo okolja, izobraževanja, kultura itd. Svet Evrope je nujna vstopnica za ostale evropske integracije. Nima pooblastil za sprejemanje predpisov. Toda njegovega moralnega vpliva ni mogoče podcenjevati.

Temeljno sporočilo, ki smo ga prejeli predstavniki 12 bivših socialističnih srednje- in vzhodnoevropskih držav v Strasbourg, v Palači Evrope na tem seminarju, je bilo, da Evropa spoštuje vse razlike v sistemih socialnega varstva in socialnega zavarovanja. Nedopustno se jim zdi vmešavanje mednarodne skupnosti (pa čeprav je to evropska) v način, kako posamezna država ureja pravice svojih državljanov na tem področju. V Zakoniku socialnega varstva – eni izmed najpomembnejših konvencij, ki jih je sprejel Svet Evrope, so tako zgolj zapisani cilji, ki naj bi jih posamezne države, na sebi lastne načine dosegle. Gre za cilje, kot so: zdravstveno varstvo prebivalstva, pomoč brezposelnim, starostne, družinske, invalidske pokojnine, družinske dajatve itd.

Na seminarju smo se srečali s sistemi

zdravstvenega varstva in zavarovanja za primer brezposelnosti na Švedskem, v Franciji, Nemčiji in na Nizozemskem. Razlike med temi državami so tako velike, da posameznih sistemov med seboj sploh ni mogoče primerjati. Sami so priznali, da je v njihovih sistemih zaradi zgodovinskega razvoja veliko po nepotrebnem kompliciranega. Toda niso se pripravljali odpovedati svojim posebnostim zato, da bi ustregli mednarodni skupnosti. Usklajujejo se zgolj v končnih rezultatih – to je, da je vsemu prebivalstvu zagotovljena socialna in materialna varnost v vseh primerih znanih socialnih tiskov: bolezen, invalidnost, smrt, brezposelnost, rojstvo otroka.

Pokazalo se je, da je Slovenija danes v manjših težavah pri prilagajanju svojega sistema socialnih zavarovanj in socialne varnosti razmeram tržnega načina gospodarjenja. Slovenija je od nekdaj poznala socialna zavarovanja, ki jih je zato bilo lažje prilagoditi novim zahtevam. V drugih socialističnih državah pa so bile vse te dejavnosti financirane iz proračuna države in zato se spopadajo z izrednim odporom prebivalstva pri uvajanju novih socialnih zavarovanj, za katere menijo, da jim edina lahko pomagajo prebroditi socialno krizo.

Zanimivi teden v Palači Evrope v Strasbourg se je končal z oceno predstavnikov Sveta Evrope, da Slovenija že izpolnjuje pogoje za sprejem v Svet Evrope, saj sistem socialnega varstva in socialnega zavarovanja zadovoljuje standarde, opredeljene v Evropskem zakoniku socialnega varstva.

L. B.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,000 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,000 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,000 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,000 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,000 SLT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SLT

● **ROKOVNIK – PRIROČNIK '93**

Koledarski del – Blok za zapiske – Vsebinski–sindikalni del. Cena 700 SIT.

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956.

Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Moje pravice na
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Rokovnik–priročnik '93

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig Podpis naročnika

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 29.

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. ure do 15.30.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Sobe v Kranjski Gori – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM. Telefon 061/310-047.

2. Dom v Planici – dve-, tri- in štiriposteljne sobe. Penzion 15 DEM. Termini po 15. avgustu.

Zdravilišča

1. Bivalni kontejnerji v Podčetrtku – za 4 osebe, cena 45 DEM v tolarški protivrednosti. Termini v septembru.

2. Naravno zdravilišče »Triglav« Mojstrana – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljnih sobah. Cena polnega penziona 24

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Pridobitev in uživanje pravice do denarnih nadomestil

Pravico do ustreznega denarnega nadomestila ima delovni invalid, ki mu je bila priznana pravica do poklicne rehabilitacije ali pravica do razporeditve na drugo ustrezno delo oziroma do zaposlitve na drugem ustreznem delu ali pravica do dela s skrajšanim delovnim časom. Delovni invalid, ki mu je bila priznana pravica do poklicne rehabilitacije, ima pravico do nadomestila plače za čas čakanja na poklicno rehabilitacijo in za čas poklicne rehabilitacije, delovni invalid, ki mu je bila priznana pravica do razporeditve na drugo ustrezno delo oziroma do zaposlitve na drugem ustreznem delu ali pravica do dela s skrajšanim delovnim časom, pa ima pravico do nadomestila plače za čas čakanja na razporeditev ali zaposlitev na drugem ustreznem delu, zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ali zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu.

Pridobitev in uživanje pravic do denarnih nadomestil je odvisno od tega, v katerem od zavarovanj je upravičenec, in od vzroka, zaradi katerega mu ta pravica gre.

Nadomestilo plače za čas čakanja na poklicno rehabilitacijo ali za čas čakanja na razporeditev oziroma zaposlitev na drugem ustreznem delu se izplačuje zavarovancem, ki so zavarovani iz naslova delovnega razmerja od dneva pridobitve ustrezne pravice. Zavarovancem, ki so zavarovani iz naslova opravljanja osebne samostojne dejavnosti, in vrhunskim športnikom ter šahistom, ki so obvezno zavarovani, se izplačuje nadomestilo od prvega naslednjega dne po prenehanju opravljanja dejavnosti, vendar največ od dneva pridobitve ustrezne pravice. Tistim, ki prejema denarno nadomestilo za primer brezposelnosti, in tistim, ki opravljajo javna dela v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, se to nadomestilo izplačuje od prvega naslednjega dne po prenehanju izplačevanja nadomestila iz naslova brezposelnosti, vendar tudi v tem primeru največ od dneva pridobitve pravice; upravičencem, ki so zavarovani samo za invalidnost, telesno okvaro in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se nadomestilo za čas čakanja na poklicno rehabilitacijo ali za čas čakanja na razporeditev oziroma zaposlitev na drugem ustreznem delu izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve za uveljavitev pravic iz invalidskega zavarovanja in še za šest mesecev za nazaj, vendar največ od dneva pridobitve pravice. To nadomestilo se izplačuje do dneva nastopa poklicne rehabilitacije oziroma do razporeditve ali zaposlitve na drugem ustreznem delu ali do pričetka dela s skrajšanim delovnim časom.

Pravico do nadomestila plače za čas čakanja na poklicno rehabilitacijo ali za čas čakanja na razporeditev ali zaposlitev na drugem ustreznem delu imajo lahko zaradi različnih vzrokov tudi nezaposleni zavarovanci, vendar samo pod pogojem, da niso nezaposleni po svoji krivdi. Tem se nadomestilo izplačuje za mesece, v katerih so se redno javljali zavodu za zaposlovanje; če pa se niso javili, se jim nadomestilo izplača samo v primerih, ko se niso javili iz opravičljivih vzrokov.

(Se nadaljuje)

DEM, polpenziona 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM, in za dijake do 18. leta 16 DEM.

Morje

1. Počitniške hišice v Bašaniji, Savudrija: objekt s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termini v avgustu. Cena penziona 22 DEM v tolarški protivrednosti. Posebna ponudba od 22. avgusta dalje.

2. Počitniška stanovanja v Maredi pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. V sezoni 35 DEM. Termini po 21. avgustu.

3. Oddih v Poreču – možnosti najema apartmajev v **Lanterni, Picalu** po 15. avgustu. Cene od 29 do 53 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico, kopalnico in verando oziroma balkon.

Polpenzijska ponudba na otoku **Sv. Nikola pri Poreču:** 22 DEM na osebo – dvoposteljni apartmaji s TWC. Cena polpenziona v hotelu **Neptun ali Zagreb v Poreču** je 33 DEM.

4. Dom v Portorožu – eno-, dve- ali triposteljne sobe, etažni TWC. Sedemdnevni termini od 6. julija dalje. Cena penziona 25 DEM, otroci do 3 let brezplačno, do 10. leta 50 % popusta.

Turistična taksa 41 SIT. Ugodne možnosti za športno rekreacijo.

5. Počitniški dom v Fiesi – ob obali prijetnega zaliva, tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Termini od 18. julija dalje. Cene: penzion odrasli 30 DEM, otroci do 10. leta 25 DEM v tolarški protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

6. Apartma v Ankaranu: za 4 osebe – v celoti opremljen, v času od 13.–23. avgusta – cena 35 DEM na dan.

Prikolice

1. Prikolica v AC Izola – opremljena za 4 osebe, baldahin, senčna lega, desetdnevni termini v avgustu. Cena 1.500 SIT. Cena septembra 1.300 SIT.

2. Prikolica AC Ankaran – za 4 osebe, cena po 10. septembru je 1.600 SIT na dan.

B. KUPIMO

1. Počitniško prikolico za štiri osebe, staro do 8 let. Ponudbe sprejema ATRIS.

C. ENODNEVNI IZLET V SLOVENSKEM PRIMORJU

Celodnevno križarjenje z barko; ribji piknik, kosilo, sončenje. Skupine od 15–40 oseb. Cena 2000 SIT.

Možnost kvalitetnih poslovnih aranžmajev.

Informacije gostom ATRIS-a

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije takojšnje vplačilo 30 % celotnega zneska, preostali del mora biti poravnani 12 dni pred pričetkom letovanja. Pri odpovedi, daljši od 30 dni, za že rezervirani oddih zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri odpovedi, krajši od 15 dni, zaračunamo stroške in 20 % celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti.

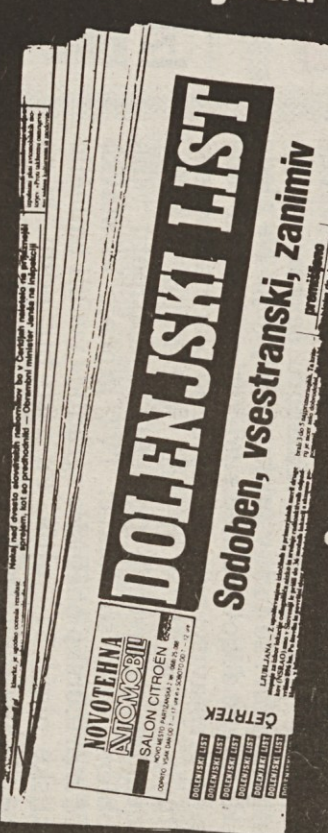
Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10 %. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico.

Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom letovanja.

Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli že ste – Borza sindikalnega turizma.

Direktor borze
Metod Zalar

... pokrajinski tednik, ki poroča

DOLENJSKI LIST
Sodoben, vsestranski, zanimiv

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 7. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za avgust 1992 znaša 2,0 % mesečno, preračunano na letni nivo 26 %.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	40%–45%R	0,8%–0,9%	9,86%–11,16%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	2,08%–2,25%	27,26%–29,78%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 3%–4%	2,25%–2,33%	29,78%–31,04%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	2,33%–2,41%	31,04%–32,30%
– nad 12 mesecev	R + 8%–11%	2,65%–2,88%	36,08%–39,86%

Posebna ugodnost za privatne osebe

za vezavo sredstev

od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SIT	R + 6%	2,49%	33,56%
– od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	R + 7%	2,57%	34,82%
– nad 50.001,00 SIT	R + 8%	2,65%	36,08%

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam z rokom vračila 6 mes.	R + 18%	3,41%	48,68%
– kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300 % od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mes.	R + 10%	2,81%	38,60%
polog se obrestuje z	40% R	0,80%	9,86%
– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.			
– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R+20%–R+30%	3,55%–4,24%	51,20%–63,80%

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Še enkrat o plavanju

Pred leti sem slišal govorce, v katerih je bilo precej natolcevanja, o eni največjih mornaric na svetu, v kateri precejšen odstotek mornarjev ne zna plavati. Vsi pa smo prepričani, da mora vsak človek znati plavati. Še posebej, če se ima narod za pomorskega. Slovenci imamo košček obale. Preračunali so, da če bi se vsi Slovenci zbrali na naši obali, bi je na vsakega od nas prišlo komaj 30 centimetrov ali morda kak centimeter več. Pa smo v rajni avstro-ogrski monarhiji imeli kar lepo vrsto znamenitih pomorščakov. A pustimo zgodovino in pogledimo sedanjost.

Iz leta v leto beremo v časopisih, koliko življenj so zahtevale naše vode: reke, jezera, morje, celo mlake, da o potočkih ne govorim. Vseh teh žrtev ne bi bilo, če bi se mladi ljudje ali recimo kar po domače otroci naučili plavati. Tu lahko šole naredijo veliko koristnega, saj se otroci v poletni šoli v naravi naučijo plavati. Pa kaj ko nekateri mislijo, da je poletna šola v naravi lahko le ob morju. To pa postaja vedno dražje in še tako malo ga imamo. Toda otroci se lahko naučijo plavanja tudi v rekah ali jezerih. Seveda je to težje kot na morju, saj vsi vemo, da je lažje plavati v slani kot v sladki vodi.

Eden od pogostih vzrokov utopitev je **alkohol**. Mnogi se ga na počitnicah kar dobro »nažgejo« in takrat poskušajo dokazati, kakšni dobri plavalci so. Potem se celo poskušajo potapljati in pod vodo ne vedo, kaj je zgoraj in kaj je spodaj. Pa jih potem potegnejo iz vode, ko je že prepozno.

Ko smo bili še otroci in nismo pravzaprav vedeli, kaj je morje, in so bile naš raj reke, so nas svarili pred neznano vodo in še posebej pred vrtinci, podvodnimi vejami in čermi. Vedeli so povedati, da so kar precej ljudi potegnili pod vodo zahrbtni vrtinci.

Vedno so nas svarili: **nikar v vodo takoj po kosilu**. Po kosilu smo bolj ali manj skoraj vsi ljudje zaspani. Zato da hrano sploh lahko prebavljamo, se zbere precej krvi v prebavilih. Če nenadoma skočimo v vodo, se krvne žile ob dotiku kože z mrzlo vodo stisnejo, lahko nam postane slabo ali pa celo omedlimo. In če omedlimo v vodi, se to navadno slabo konča.

Posebej moram povedati, da bolniki z **visokim pritiskom ali srčno boleznijo** ne smejo biti preveč na soncu, še posebej pa jim ne priporočamo nenadnega skoka v vodo. Vem, da je internist svojemu prijatelju, ki ga je zdravil zaradi visokega pritiska, resno svetoval, naj nikar ne skače na glavo v vodo. Bolnik mu je svečano obljubil, da ga bo ubogal. Internist se je tej obljubi začudil, šele nato mu je bolnik povedal, da sploh ne zna skakati v vodo.

SKOKI V VODO so lahko zelo nevarna zadeva. Kar nekaj mladih ljudi se vozi v invalidskih vozičkih, ker so neprevidno skakali v vodo. Še posebej je nevarno tam, kjer skakalec ne ve, koliko je voda globoka, in ali ni morda pod gladino kakšna skala ali čer. Previdnost pri skakanju na glavo sploh ne bo odveč. Posledice so lahko zelo hude. Človek je lahko invalid vse življenje. Ali pa je ob življenju.

Premalo prostora imam, da bi svaril pred neurji, če se podamo na odprto morje s slabotnimi čolniki, ali pa pred izzivanjem v vetrovnem vremenu z deskami.

ZSSS: NE RAZPRODAJMO PODJETIJ TUJCEM!

Kakor je tuji kapital Sloveniji potreben in svobodni sindikati nimajo nič proti privabljanju tujega kapitala tudi z delno prodajo tovarn tujcem, jih je vendarle strah pred sedanjo slovensko »strategijo« do tujega kapitala. Tujcem prodajamo tovarne po načelu »kar bo, pa bo«, ne da bi odgovorne dejavnike kaj preveč skrbele posledice tako za narodno gospodarstvo kot za zaposlene v prodanih tovarnah. ZSSS opozarja na preudarnost pri prodaji tovarn tujcem, opozarja pa tudi, da se sindikati ne strinjajo s prodajo večinskega deleža naših podjetij tujcem, pa tudi ne s tem, da delavci v takih podjetjih ne bi bili zaščiteni pred odpuščanjem, nizkimi plačami in da pri novem lastninjenju tovarn ne bi upoštevali lastninskega deleža delavcev. Da bi delavce zaščitil pred posledicami nekontrolirane prodaje tovarn tujcem, SKEI pripravlja za september stavko, njegove zahteve in ukrepe pa sta podprla tudi sindikat gradbenih delavcev in sindikat delavcev v kemični industriji Slovenije.

To so, na kratko, stališča ZSSS do lastninjenja podjetij in vabljenja tujega kapitala oziroma prodaje slovenskih tovarn tujcem, ki so jih predstavniki ZSSS javnosti sporočili na tiskovni konferenci. K odločnejšemu ukrepanju so svobodne sindikate prisilile, poleg običajnih divjih privatizacij, prodaja slovenske papirne in tobakne industrije tujcem ter namera vlade, da Slovenske železarnе, katerih lastnik je, proda tujim kupcem.

Dušan Semolič, predsednik ZSSS, je na tiskovni konferenci dejal, da v ZSSS vedo, da se slovensko gospodarstvo ne bo moglo »pobratiti« brez tujega kapitala. Toda ker Slovenija še nima nacionalne strategije do vnosa tujega kapitala, utegnejo sedanje prodaje podjetij tujcem (večinskega deleža), prizadeti narodnogospodarske koristi države.

»Bojimo se, da bodo tuji lastniki od naših delavcev terjali evropsko raven produktivnosti, dobiček pa ustvarjali z izplačevanjem balkanskih plač!« je poudaril Dušan Semolič in dodal: »Bojimo pa se tudi, da bo v takih podjetjih prihajalo do množič-

nega odpuščanja delavcev, če ne bomo dobili trdnih zagotovil o nasprotnem.«

Semolič je opozoril tudi na znano politiko, pred olastninjenjem podjetje spraviti čimbolj na kolena, da bo potem kupnina nižja.

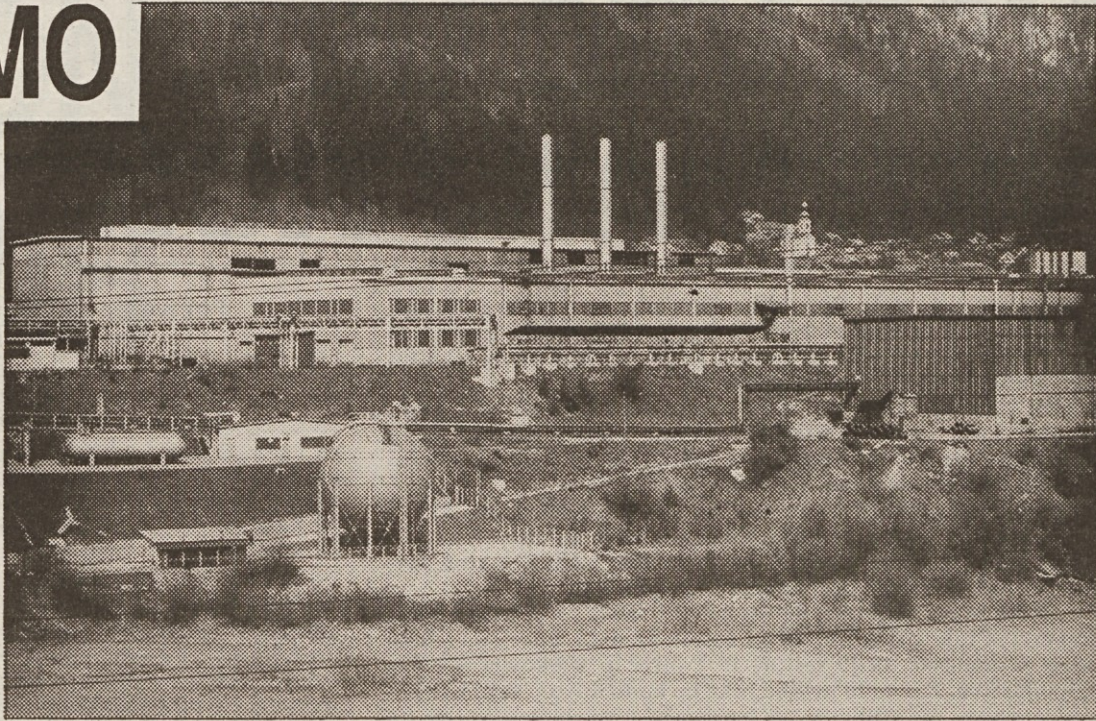
Zato svobodni sindikati zahtevajo, da so v proces lastninjenja vključeni kot enakopravni partner, saj se prodajajo tudi znanje, izkušnje, delovna tradicija zaposlenih v podjetjih. Posebej zahtevajo, naj se pri prodaji Slovenskih železarn upoštevajo pravice delavcev, ne samo glede delovnega mesta, ampak tudi premoženja. Država je, ko se je polastila železarn, poddržala tudi premoženje delavcev v njih. Skratka, treba je kar najbolj zaščititi tako delovna mesta kot delavce.

Posebne pozornosti je bila na tiskovni konferenci deležna prodaja Slovenskih železarn, bodisi v celoti, ali po kosčkih (kar je verjetneje), tujim kupcem (ker doma ni dovolj bogatega interenta, ki bi železarnе posodobil in jim še zagotovil prodajo na tuje).

Albert Vodovnik je kar naravnost napovedal stavko za zaš-

čito pravic železarjev. Zaposleni so lastnik velikega dela premoženja železarn in SKEI bo zahteval uveljavitev njihovih pravic, kajti vprašanje lastništva v Slovenskih železarnah s poddržavljenjem železarstva ni rešeno! Za sindikat že ne. Ker ni jasno, kako vlada namerava prodajati železarnе; ker SKEI skrbi izjava novega generalnega direktorja Slovenskih železarn dr. Andreja Ocvirka, da ni tako zelo pomemben delež tujega kupca, kot je pomembna vsebina pogodbe, ki se jo sklene z njim; in ker sindikat še vedno čaka odgovor na zahteve, ki jih je glede pravic delavcev zastavil Ocvirku in Šušoku, bo SKEI jeseni pripravil stavko.

Vodovnika so podprli prisotni predstavniki SKEI iz železarn Jesenice, Štore in Ravne ter Tovarne vijakov iz Ljubljane, ki je v sestavi Združenega podjetja SZ. Nihče med njimi si ne želi odločilnega vpliva tujcev, pravijo pa tudi, da bi železarnе bile sposobne uspešno gospodariti, če bi bila gospodarska politika ustrezna. Železarnе naj ne bi imele višjih vhodnih stroškov, kot železarnе v tujini in tako kot

Železarna Jesenice: kateri obrati in koliko delovnih mest bo še ostalo pod tujim lastnikom

v tujini naj bi bile deležne nekaj podpore države. Predstavniki SKEI v železarnah so družno obsodili politiko saniranja podjetij, ki temelji na odpuščanju delavcev. To se dela izključno zato, da bi dobili trg delovne sile, je pribil Vodovnik.

Dušan Thaler, predsednik SKEI v Železarni Jesenice je predlagal, naj bi delavsko premoženje (stanovanjska stolpnica v študentskem naselju, stanovanja, 40000 hektarjev gozdov itd.) upravljal član uprav-

nega odbora železarn, ki bi izhajal iz delavskih vrst. Jože Kravlj (sindikalni zaupnik SKEI v Železarni Štore) in Janko Dežman (predsednik SKEI v ravenški železarni) sta pokritizirala ravnanje vlade, ki k tako pomembnim vprašanjem, kot je sanacija železarn, ne pritegne sindikata, oziroma lokalne dejavnike postavlja pred izvršeno dejstvo.

Zahteve SKEI in njegovo namero, da bo stavkal, sta podprla še sindikat gradbenih delavcev in delavcev kemične industrije.

Sekretar sindikata delavcev v kemični industriji Franjo Kersnik je ob tem dejal, da je podžavljanje firm lahko nalezljivo, v sindikatu pa se bojijo tudi razbijanja sedanjih firm na majhna podjetja, ki kaj lahko izginejo v hudi konkurenci, ki jih čaka. Razbijanje podjetij gre povsem mimo zakonodaje, mimo ekonomskih izračunov, edini cilj je, kako čimbolj zbiti ceno podjetjem pred olastninjenjem. Zato se ta sindikat pridružuje zahtevam SKEI.

Boris Rugelj

ZVONI, KAJPAK, SLOVENSKIM RIBIČEM

Del bale, ki smo jo dobili z osamosvojitvijo Slovenije, je kajpak tudi državna meja s hrvaško republiko. Predno smo nanjo postavili svoje može v uniformah, da bi čuvali slovensko zemljo, smo komajda slutili, da bo meja mnogim izmed nas še kako zagrenila življenje. Pravzaprav jo je zagodla ljudem na obeh straneh, še najbolj pa tistim, ki so živeli in delali na ozemlju obeh novih držav.

Gotovo pa so najbolj kratko potegnili slovenski ribiči. Tem je ostalo morja le še za vzorec, rib pa niti toliko ne. S svojimi sodobno opremljenimi čolni in ladjami, v katere so vložili večji del svojega trdo pridarjenega zaslužka, nimajo več kaj početi. Ker so z novo državno mejo ob svoja dosedanja lovišča, so s tem seveda tudi ob svoje vsakdanje ribe in svoj edini vir dohodka. Že več mesecev so brez zaslužka.

Ukrep, da slovenski ribiči po novem ne bodo mogli več polniti svojih mrež in »kašet« v tujih vodah, nika-

kor ni bil nepričakovan. Le kdo bi bil tako neumen, da bi tujcu dovolil lov v svojem gozdu? Bolj kot omenjeni ukrep pa je ribiče prizadelo to, da odgovorni o tem problemu zelo dogo niso kaj dosti razmišljali. Nekako tako, kot da bi jim bilo vseeno, kakšna bo prihodnost slovenskih ribičev in razvejane predelovalne industrije, ki je odvisna od ulova v morju.

Tisti, ki lovijo sardele, imajo sedaj vsaj to možnost, da vlečejo mreže v slovenskih vodah in v mednarodnem morju. To sicer ni primerljivo z možnostmi ribolova v Jadranu do osamosvojitve Slovenije, pa je vendar nekakšen izhod v sili in neprijetno bolje kot nič. Povsem brez upov na boljše čase pa so ostali ribiči, ki so živeli od ulova kakovostne bele ribe, glavonožcev in školjk. Saj slovensko morje ni čisto brez najbolj cenjenih »morskih sadežev«. Premore pa jih tako presneto malo, da bi morebiti lahko preživljalo le peščico ribičev in niti približno ne

toliko, kot jih sedaj poseda ob obali in gostilniških mizah. Tem ljudem, ki preprosto nimajo več kaj pametnega početi, država sicer plačuje prispevke za socialno in invalidsko zavarovanje, vendar je to dokaj slaba tolažba. Predvsem zato, ker se dobri stari časi ne bodo povrnili, saj je kakovostnih belih rib tudi v hrvaških vodah že zelo malo. Zato jih sosedje kajpak ljubosumno čuvajo in tudi za krepko odškodnino ne bodo dovolili tujcem, da bi jim praznili morje.

Precej bolje kot ribiči so jo, vsaj za letos, odnesli mnogi turisti, ki letujejo v severnem delu Istre. Predstavniki slovenskega in hrvaškega notranjega ministrstva so namreč podpisali dogovor o mejnem režimu. Gre za kontrolo na cestnih mejnih prehodih in na morju ter na mejnih rekah. Dogovor s hrvaško stranjo je v prvi

vrsti namenjen temu, da ne bi prihajalo do nepotrebnih zapletov na meji. Hkrati naj bi s tem sporazumom zagotovili čim liberalnejše prehajanje meje tako državljanov Hrvaške kot Slovenije, pa tudi državljanov tretjih držav. Celoten Piranski zaliv je torej »demilitariziran«. To pomeni, da zapletov s to ali ono policijo v teh vodah ne bo več in da bomo lahko počeli tu vse tisto, kar smo lahko, ko v zalivu še ni bilo državne meje.

Škoda, da takšen sporazum vsaj zaenkrat, velja le do konca letošnjega poletja. Na vprašanje, kako bo v prihodnje, pa še ni pravega odgovora. Da bi le bilo tako, kot si želimo prebivalci na obeh straneh. Želimo si, kajpak, da bi bila meja kar najmanj opazna, čim manj boleča.

Andrej Ulaga

V ZDRAVILIŠČIH VSE VEČ GOSTOV

Zaradi lanskoletnih dogodkov v Sloveniji in sedanje vojne na ozemlju nekdanje Jugoslavije plačujejo ceno tudi slovenska naravna zdravilišča. Tem je šlo v primerjavi z ostalimi turističnim gospodarstvom vedno dobro, saj so s svojo kakovostno in sodobno ponudbo od nekdanj korak pred drugimi.

V prvem polletju letošnjega leta se je število domačih in tujih gostov v primerjavi s prvim polletjem prejšnjega leta povečalo za 18 odstotkov, število prenočitev pa za 7 odstotkov. Pri tej primerjavi pa moramo seveda upoštevati, da je bila lanska turistična bera zelo skromna. Tudi v prvih šestih mesecih so imela zdravilišča manj obiska kot leto poprej, to je leta 1990.

Meseca junija so bila slovenska naravna zdravilišča relativno dobro zasedena: šest med njimi manj kot

50-odstotno, štiri pa več kot 70-odstotno. V primerjavi z minulim letom je spodbudnejše predvsem v avtokampih. Število gostov je poraslo za 22 odstotkov, nočitev pa za 14 odstotkov.

Ne glede na povedano pa zdravilišča v letošnjih prvih šestih mesecih niso dosegla rezultatov izpred dveh let. Število gostov je sicer nekoliko večje, prenočitev pa je kar za 6 odstotkov manj. Tujci, na primer, so prenočevali za celih 41 odstotkov manj kot leta 1990. Ker nam tuji turisti vse bolj zaupajo, pa bo letošnje poletje nedvomno uspešnejše od lanskega. Hoteli in kampi se polnijo in pred nami sta še avgust in september. Vse torej še zdaleč ni zamujeno. Še posebej, če bo vreme ugodno in bomo spet doživeli indijansko poletje.

A. U.

ZELO STARI SLOVENCİ: ATRAKCIJA

Republiški zavod za statistiko je objavil končne podatke o lanskoletnem popisu prebivalstva v državi. Statistika je neusmiljeno dokazala, da imajo Slovenci krajše življenje kot Slovenke. Vzrokov sicer ne razkriva, si jih pa lahko vsak poišče sam – zase. Od 1.965.986 stalnih prebivalcev Slovenije je 952.611 moških in 1.013.375 žensk. Toda presežek žensk nastane šele po 50. letu starosti. Mlajših in starejših mladincev je precej več kakor mladink, za ženitev godnih mladenk je bilo sicer 221 več kakor mladcev; v letih, ko se partnerji že malo naveličajo drug drugega, pa za zamenjavo spet ni ugodnih razmerij, razen za ženske, ki jih je v tej starosti (med 30. in 45. letom) opazno manj. Število moških začne vidno usihati potem, ko dosežejo Abrahama. Matilda pa ljubi moške, starejše od 65 let, mnogo bolj kakor ženske. Bodimo natančni: dvakrat bolj.

Po narodnostni opredelitvi je iz popisa razvidno, da živi v Sloveniji 87,84% Slovencev, 2,76% je Hrvatov, 2,44% Srbov, in 1,36% Muslimanov. Skoraj prav toliko kot Srbov pa je tudi prebivalcev, ki se narodnostno niso opredelili. Zaradi negotovih političnih razmer v letu 1991 se kar šestina vseh prebivalcev (ali okoli 300 tisoč) ni hotelo opredeliti versko. 71,36% prebivalcev pa je povedalo, da so katoliki, 2,38 jih je pravoslavci, 1,5% je islamske veroizpovedi ter 0,97 protestantske. Precej ljudi (52.552) ni hotelo popisovalcem povedati niti, kateri je njihov materni jezik. Da je v Sloveniji kar lepa mešanica ljudi, kažejo podatki o maternem jeziku, ki se precej razlikujejo od podatkov o narodnostni pripadnosti. Ti so skoraj pri vseh glavnih narodnostnih skupinah nižji kakor podatki o maternem jeziku in zanimivo – enako je tudi pri slovenščini in Slovencih.

Popis je zajel tudi število stanovanj. Teh imamo 684.139 s povprečno kvadratur 67 kvadratnih metrov, od teh pa je 26.725 nenasejenih. In samo 140 prostorov, v katerih stanujejo ljudje, je za bivanje neprimernih. V zadnjih desetih letih se je število stanovanj povečalo za 13 odstotkov.

B. R.

Ribiške barkače ob pomolih, njihovi lastniki pa v gostilnah

VSE VEČ UST, VSE MANJ ROK

Ministrstvo za delo Republike Slovenije je poslalo informacijo, kako je z brezposelnostjo v drugem trimesečju letošnjega leta. Čeprav so podatki za kanček vedrejši kot prej, je rezultat pod skupno črto več kot zaskrbljujoč.

Zdaj (uradno) čaka na delo nekaj manj kot 100.000 ljudi, vendar vemo, da se je število delovnih mest v zadnjih letih zmanjšalo kar za 200.000. Če to seštejemo in dodamo skoraj 450.000 upokojencev, nas res lahko zaboli glava.

Če strnemo na kratko – vse več bo ust in vse manj rok, ki naj bi jih hranila. Ko se zamislimo nad begunci, slovensko nataliteto, državo in njeno potrebo po neproduktivnih delovnih mestih ter nad splošnim gospodarskim položajem...

... tedaj je pač najbolje, da zavijemo v senco na pivo in v miru preberemo tole stran. Potem pa veselo na delo, kdor ga še ima. Jasno je namreč, da je rešitev le v hitri in skokoviti oživitvi gospodarstva. Žal za to pridne roke ne bodo dovolj, tudi kakšna modra glava več (tudi če ne predvsem v parlamentu), ne bo škodila.

Vendarle malo bolje

Tudi v drugem trimesečju letošnjega leta se je nadaljevalo počasnejše naraščanje brezposelnosti kot lani v enakem obdobju. Tako se je v drugem trimesečju letos število iskalcev zaposlitve povečalo za 1.371, lani pa kar za 6.212 oseb. Podobne težnje se kažejo v celotnem prvem polletju, saj se je brezposelnost letos povečala za 6.014, lani pa 16.736 oseb. Zanimivo je, da so vsi letošnji mesečni porasti brezposelnosti nižji kot lani v istih mesecih, kar nakazuje možnost, da upočasnjevanje naraščanja brezposelnosti ni samo prehodno. Seveda pa je dinamika gibanja brezposelnosti v naslednjih mesecih odvisna predvsem od ukrepov gospodarske politike in doslednosti pri izvajanju le-teh.

Na koncu junija je bilo tako na zavodu za zaposlovanje prijavljenih 97.175 iskalcev zaposlitve, kar je le za 6,6 % več kot na koncu leta 1991 in za dobro tretjino (34,6 %) več kot lani v istem mesecu.

Upočasnjena rast brezposelnosti v letošnjem letu je posledica uspešnejšega zaposlovanja evidentiranih iskalcev zaposlitve v primerjavi z lanskim letom ob ne bistveno večjem številu novih iskalcev zaposlitve. S posredovanjem zavoda se je v prvem polletju zaposlilo 29.710 iskalcev, kar je za 94,1 % več kot lani, medtem ko se je število novoprijavljenih povečalo samo za 14,5 % oz. 41.655 oseb. Ustrezni podatki samo za drugo trimesečje so 15.331 zaposlenih iskalcev oz. 72,2 % več kot lani v istem trimesečju in 19.952 novoprijavljenih oz. za 15,1 % več.

Da se obseg zaposlovanja v naslednjih mesecih ne bo zmanjšal na lansko raven, kaže število prijavljenih potreb po delavcih in pripravnikih, ki jih je bilo v dru-

gem trimesečju 23.267, kar je za 44,5 % več kot lani v enakem obdobju. Število realizacij teh prijav je doseglo 13.374, kar je za 16,4 % več kot lani v obdobju april-junij.

Kdo išče delo

Konec junija 1992 je bilo pri Zavodu za zaposlovanje prijavljenih:

- 17.569 iskalcev prve zaposlitve, kar je 18,1 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1992 se je število iskalcev prve zaposlitve povečalo za 23,1 %;
- 42.559 žensk, kar je 43,8 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 je število brezposelnih žensk naraslo za 31,5 % oz. za 10.178 oseb;
- 38.030 mladih (starih do 26 let), kar je 39,1 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 je število večje za 14,1 %. Med mladimi iskanci zaposlitve jih 18.040 nima strokovne izobrazbe. Le-ti predstavljajo 47,4 % vseh mladih iskalcev zaposlitve;
- 16.185 težje zaposljivih oseb, kar je 16,7 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 je število težje zaposljivih oseb večje za 0,5 %. Med težje zaposljivimi jih 8.844 oz. 54,6 % nima strokovne izobrazbe;
- 17.010 stečajnikov, kar predstavlja 17,5 % vseh brezposelnih, 8.479 oz. 49,8 % brezposelnih stečajnikov ima strokovno izobrazbo;
- 60.898 strokovno usposobljenih iskalcev zaposlitve, kar predstavlja 62,7 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 se je število brezposelnih, strokovno usposobljenih oseb, povečalo za 59,4 %;
- 9.067 trajnih presežkov, kar predstavlja 9,3 % vseh iskalcev zaposlitve.

– 17.010 stečajnikov, kar predstavlja 17,5 % vseh brezposelnih, 8.479 oz. 49,8 % brezposelnih stečajnikov ima strokovno izobrazbo;

– 60.898 strokovno usposobljenih iskalcev zaposlitve, kar predstavlja 62,7 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 se je število brezposelnih, strokovno usposobljenih oseb, povečalo za 59,4 %;

– 9.067 trajnih presežkov, kar predstavlja 9,3 % vseh iskalcev zaposlitve.

17.116 SIT. Povprečja junijskih pokojnin (z davkom) pa so naslednja: 24.063 SIT starostna pokojnina, 19.839 SIT invalidska, 17.089 SIT družinska, povprečje vseh treh vrst pokojnin pa je 21.837 SIT. Letos se je gmotni položaj upokojencev v primerjavi z lanskim izboljšal, kar je rezultat sprotnega usklajevanja pokojnin z rastojo plač in določil novega zakona, ki so – glede usklajevanja pokojnin, ugodnejša od prejšnjih. Tako dosega povprečna starostna pokojnina, izplačana v prvih šestih mesecih letošnjega leta, 84,5 odstotka povprečne plače, izplačane v prvih štirih mesecih. Opozoriti pa je treba, da se število upokojencev še naprej povečuje in da zato še vedno upada razmerje med številom upokojencev in zaposlenih. Ob koncu junija je to razmerje padlo že na 1:1,7 (en upokojenec na 1,7 zaposlenega), medtem ko je bilo ob koncu leta 1991 še 1:1,8, pred desetimi leti pa celo 1:3.

Skupščina SPIZ-a je tudi ocenila, da bodo njeni skupni prihodki znašali 55.391,7 milijona SIT, pri čemer pa je poudarila, da izvirni prihodki (od prispevkov) ne pokrivajo več skupnih dohod-

Povečanje števila iskalcev zaposlitve po stopnjah izobrazbe

	Povečanje jun. 92/dec. 91 (v %)	Povečanje jun. 92/jun.91 (v %)
brez poklica	5,3	22,1
I. stopnja	15,9	43,4
II. stopnja	7,5	31,0
III. stopnja	9,5	38,3
IV. stopnja	4,0	35,8
V. stopnja	-1,9	31,3
VI. stopnja	2,6	22,0
VII. stopnja	1,5	18,6
	6,6	34,6

Koliko časa brez dela

Konec junija 1992 je bilo pri Zavodu za zaposlovanje prijavljenih:

- 12.298 iskalcev zaposlitve, ki so na zaposlitev čakali do 3. mesece, kar predstavlja 12,6 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1992 pa se je število znižalo za 14,1 %;
- 13.432 iskalcev zaposlitve, ki so na zaposlitev čakali od 3 do 6 mesecev, kar je 13,8 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 se je število povečalo za 1,1 %;
- 22.002 iskalca zaposlitve, ki so na zaposlitev čakali od 6 do 12 mesecev, kar je 22,6 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 se je število povečalo za 74,1 %.
- 49.443 iskalcev zaposlitve, ki so na zaposlitev čakali nad 12 mesecev, kar je 50,9 % vseh iskalcev zaposlitve. V primerjavi z junijem 1991 se je število povečalo za 74,1 %.

Gibanje brezposelnosti po poklicih

Med iskanci zaposlitve je bilo v okviru 82 poklicev 85.649 kritičnih. Poleg zelo kritičnih poklicev poznamo tudi poklice, po katerih ni povpraševanja, in se iskanci vključujejo v sorodne poklice. V drugem trimesečju 1992 je bilo med iskanci takšnih 15.945 v okviru 58 poklicev.

Konec junija 1992 je bilo na – I. in II. stopnji izobrazbe prijavljenih 46.539 oseb. To je 1.580 ali 3,5 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo na zaposlitev 35.764 oseb, kar je 11,6 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 7.822 iskalcev prve zaposlitve.

– I. in II. stopnji izobrazbe prijavljenih 46.539 oseb. To je 1.580 ali 3,5 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo na zaposlitev 35.764 oseb, kar je 11,6 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 7.822 iskalcev prve zaposlitve.

– I. in II. stopnji izobrazbe prijavljenih 46.539 oseb. To je 1.580 ali 3,5 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo na zaposlitev 35.764 oseb, kar je 11,6 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 7.822 iskalcev prve zaposlitve.

S stališča vključevanja v zaposlitev je bilo 17 kritičnih poklicev s 23.827 iskanci zaposlitve. Poleg tega je bilo še 8 poklicev, v okviru katerih je bilo 1.496 iskalcev, ki morajo iskati zaposlitev zunaj svojega poklica.

– III. in IV. stopnji izobrazbe prijavljenih 26.765 oseb. To je 19 ali 0,1 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo 19.006 oseb, kar je

5,8 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 1.688 iskalcev prve zaposlitve.

S stališča vključevanja v zaposlitev je bilo 25 kritičnih poklicev, v okviru katerih je bilo kritičnih 7.128 iskalcev zaposlitve. Poleg tega je bilo še 20 poklicev, v okviru katerih je bilo 6.436 iskalcev, ki morajo iskati zaposlitev zunaj svojega poklica.

– V. stopnji izobrazbe prijavljenih 18.807 oseb. To je 6 ali 0,0 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo na zaposlitev 13.381 oseb, kar je 11,7 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 3.183 iskalcev prve zaposlitve.

S stališča vključevanja v zaposlitev je bilo 10 kritičnih poklicev, v okviru katerih je bilo kritičnih 3.073 iskalcev zaposlitve. Poleg tega je bilo še 22 poklicev, v okviru katerih je bilo 7.397 iskalcev, ki morajo iskati zaposlitev zunaj svojega poklica.

– VI. stopnji izobrazbe prijavljenih 2.777 oseb. To je 23 ali 0,8 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo na zaposlitev 1.814 oseb, kar je 12,5 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 239 iskalcev prve zaposlitve.

S stališča vključevanja v zaposlitev je bilo 13 kritičnih poklicev z 940 iskanci zaposlitve. Poleg tega je bilo še 10 poklicev, v katerih je bilo 437 iskalcev zaposlitve, ki morajo iskati svojo zaposlitev zunaj svojega poklica.

– VII. in VIII. stopnji izobrazbe prijavljenih 2.287 oseb. To je 68 ali 3,1 % več iskalcev zaposlitve kot konec marca 1992. Nad 6 mesecev je čakalo 1.480 oseb, kar je 17,6 % več iskalcev zaposlitve kot

ŽIVLJENJSKA RAZPOTJA

Vse več brezposelnih...

... vse več upokojenih...

... vse manj rok, ki ustvarjajo

konec marca 1992. Med čakajočimi nad 6 mesecev je bilo 199 iskalcev prve zaposlitve.

S stališča vključevanja v zaposlitev je bilo 17 kritičnih poklicev s 681 iskanci zaposlitve. Poleg tega

je bilo še 6 poklicev, v okviru katerih je bilo 179 iskalcev zaposlitve, ki morajo iskati svojo zaposlitev zunaj svojega poklica, je v informacijah ministrstva zapisal Janez Arko.

KAJ SPLOH POMENI BITI PRIPRAVNIK

Iz pisma našega bralca:

– **Dokončal sem srednjo tehnično in zatem na različne naslove pošiljal prošnje za službo, nam je pisal V. K. – Imel sem srečo: podjetje blizu doma mi je odgovorilo, da bi me vzeli kot pripravnika. Ali lahko računam na stalno zaposlitev? Imam kot pripravnik kakšne pravice? Kaj sploh pomeni biti pripravnik?**

Odgovor:

– Pripravnik je delavec, ki začne prvič opravljati delo, za katero se je strokovno izobraževal, z namenom, da bi se uveljavil in usposobil za samostojno opravljanje dela. Pripravniki lahko sklenejo delovno razmerje za nedoločen ali določen čas, lahko pa opravljajo pripravništvo tudi brez sklenitve delovnega razmerja – kot volonterji. Delovno razmerje se s pripravniki sklepa na enak način kot z drugimi delavci.

Zakon o delovnih razmerjih omejuje volontersko pripravništvo, saj ga dopušča le v tistih primerih, ko je možno pridobiti strokovno usposobljenost za določen poklic le v strokovnih ustanovah in organizacijah, ki nimajo potreb po zaposlovanju novih delavcev. Lahko pa je pripravnik volonter tudi tedaj, če ga v organizacijo napoti zavod za zaposlovanje. V dejavnostih posebne družbenega pomena in v organih družbenopolitične skupnosti lahko volontersko pripravništvo dovolijo le posebni predpisi.

Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo določa, da delavci, ki so končali srednjo šolo (kar velja za vas), opravljajo pripravništvo največ 6 mesecev, diplomanti višjih šol največ 9 mesecev, diplomanti visokih šol pa največ 12 mesecev. Pripravniška doba se lahko – na predlog mentorja – skrajša. Pripravniška doba ni predpisana za delavce, ki so se že usposobili za opravljanje del od I. do III. skupine zahtevnosti; za te delavce pride v poštev poskusno delo.

Za vsakega pripravnika je potrebno sprejeti program pripravništva, določiti mentorja (mentor mora imeti najmanj enako vrsto in stopnjo strokovne izobrazbe kot pripravnik) in določiti način ugotavljanja uspešnosti dela pripravnika. Ob koncu pripravništva je pripravnik dolžan opraviti strokovni izpit, ki vsebuje preizkus znanja in stroke delovnega področja, za katero se je usposabljal. Strokovni izpit lahko pripravnik opravlja pisno in/ali ustno. Če pripravnik prvič ne opravi strokovnega izpita, ga lahko ponavlja. Če ga ponovno ne opravi, mu z dnem neuspešno opravljenega strokovnega izpita preneha delovno razmerje.

Pripravnik za čas pripravništva prejema osebni dohodek v višini najmanj 70 % izhodiščnega osebnega dohodka za ustrezni tarifni razred ter vse osebne prejemke iz osebnih dohodkov in neposredne skupne porabe, kakor tudi povračila materialnih stroškov – tako kot drugi delavci.

Na zaposlitev torej lahko računate – če boste uspešno prestali pripravniško dobo.

V. O.

V. B.

KOLIKO JE V SLOVENIJI UPOKOJENCEV IN KAKO ŽIVIJO

Ob koncu junija je imela skupščina SPIZ-a svojo poslednjo sejo, kajti po novem zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bo njena »dela in naloge« posteljal upravljal zavod s tem imenom. Skupščina zavoda se še ni konstituirala, ker še niso znani vsi njeni delegati, čaka pa jo – kar je v sedanjih zmedenih časih veliko vredno – pospravljena miza SPIZ-a (in še presežek v njegovi blagajni). Iz »primopredajnih« poročil, ki jih je skupščina sprejela, je natanko razvidno, koliko pokojnin je SPIZ izplačal ob koncu junija, kolikšne so bile, koliko je med njimi borčevskih in vojaških, in še, koliko ima (je imel) SPIZ premoženja. Poglejmo!

Najprej podatki o pokojninah: starostnih je 251.018, invalidskih 91.487, družinskih 79.197 ter kmečkih 23.500. V Sloveniji je vseh uživalec pokojnin 445.202, saj je skupnost prevzela skrb tudi za izplačila 4.753 vojaških pokojnin.

In višine teh pokojnin? V letošnjem prvem polletju je povprečna starostna pokojnina dosegla 18.871 SIT, invalidska 15.581, družinska 13.423, povprečje vseh pokojnin pa je bilo

17.116 SIT. Povprečja junijskih pokojnin (z davkom) pa so naslednja: 24.063 SIT starostna pokojnina, 19.839 SIT invalidska, 17.089 SIT družinska, povprečje vseh treh vrst pokojnin pa je 21.837 SIT. Letos se je gmotni položaj upokojencev v primerjavi z lanskim izboljšal, kar je rezultat sprotnega usklajevanja pokojnin z rastojo plač in določil novega zakona, ki so – glede usklajevanja pokojnin, ugodnejša od prejšnjih. Tako dosega povprečna starostna pokojnina, izplačana v prvih šestih mesecih letošnjega leta, 84,5 odstotka povprečne plače, izplačane v prvih štirih mesecih. Opozoriti pa je treba, da se število upokojencev še naprej povečuje in da zato še vedno upada razmerje med številom upokojencev in zaposlenih. Ob koncu junija je to razmerje padlo že na 1:1,7 (en upokojenec na 1,7 zaposlenega), medtem ko je bilo ob koncu leta 1991 še 1:1,8, pred desetimi leti pa celo 1:3.

Skupščina SPIZ-a je tudi ocenila, da bodo njeni skupni prihodki znašali 55.391,7 milijona SIT, pri čemer pa je poudarila, da izvirni prihodki (od prispevkov) ne pokrivajo več skupnih dohod-

kov. Odhodki so višji tudi zato, ker skupnost letos poravnava vse obveznosti, ki bi jih sicer, po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in drugih predpisih, moral republiški proračun. Čeprav je skupnost ob sprejemu republiškega proračuna za letošnje leto zahtevala, naj njegovi sestavljenci upoštevajo tudi te izdatke, republiški proračun za letos ne predvideva kritja teh stroškov. Tudi iz zasnov gospodarske politike, ki jih je sprejela slovenska vlada 11. junija letos, izhaja, da vlada teh obveznosti ne namestava plačati letos, temveč jih »reprogramirati« in si tako zagotoviti vsaj dveletni odlog pri odplačevanju glavnice. Skupni odhodki bodo predvidoma znašali 53.627,1 milijona SIT, kar pomeni, da bo polletna bilanca pozitivna; ustvarjen bo presežek v višini 1.764,6 milijona SIT.

Skupnost je bila celotno prvo polletje likvidna. Prosta rezervna sredstva kot tudi trenutno prosta likvidna sredstva je vezala pri poslovnih bankah, kupovala je obveznice in vrednostne papirje, s čemer je ohranjala realno vrednost sredstev in z obrestmi ustvarjala dohodek.

Poleg omenjenega števila upokojencev živi v Sloveniji še 735 takšnih, ki so pokojnino uveljavili v republikah nekdanje Jugoslavije. Borčevske pokojnine prejemajo v Sloveniji 64.250 upokojencev; njihovo število pa je vključeno v skupnem številu upokojencev.

Skupnost ima tudi podatke o številu zavarovancev. Skupno jih je 760.068; od tega jih je v družbenem sektorju zaposlenih 652.000.

In kolikšno je nepremično premoženje SPIZ-a, kamor sodi celotno stanovanjski sklad? Sklad ima sedaj 6.576 stanovanj, s tem, da mu osem občin podatkov o stanovanjih še vedno ni poslalo. Med temi stanovanji je 1.841 takšnih, ki jih skupnost ne bo prodala. Od prodaje stanovanj je skupnost že dobila 61.511,447 SIT.

Javna »primopredaja« skupščine SPIZ-a (prej Moše Pijade-jeva, zdaj Kolodvorska 41) v skrbstvo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je torej uspešna. Vendar se zdaj tudi vé za presežek v njegovi blagajni, in to ni dobro! Vlada je namreč že pokazala zanimanje zanj.

KADAR JE ZAKON LE PRAZEN PAPIR

Ko država krši svoj podpis pod kolektivno pogodbo, ni čudno, če se sesuje ves red. Delavca goljufajo in mu kradejo dobesedno na vsakem koraku.

To je še posebno lahko početi dandanašnji, ko so delavci ustrahovani, češ če ti ni kaj všeč, tu imaš knjižico in nasvidenje. Zato je toliko bolj pomembno, da organizirani v sindikate udarijo s pestjo po mizi in si izborijo vsaj tiste skromne pravice, ki so še ostale zapisane.

V zakonu o delovnih razmerjih lepo piše, da »delavcu pripada za delo osebni dohodek v skladu s kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom in zakonom,« in še, »da delavcu ni mogoče določiti osebnega dohodka v nižjem znesku, kot je določen za posamezni tarifni razred s kolektivno pogodbo.«

Podjetja in drugi gospodarski subjekti so torej dolžni obračunavati osebne dohodeke najmanj v višini, določeni s kolektivno pogodbo – razumljivo, ob upoštevanju njihovega povečanja za vsakomesečni porast življenjskih stroškov (vsak mesec so novi zneski izhodiščnih osebnih dohodkov objavljeni v Delavski enotnosti). Če je obračunani osebni dohodek večji, kot znaša dovoljeno izplačilo, (maj) se obračunani, a neizplačani osebni dohodek evidentira v korist delavca. Ta del osebnega dohodka se lahko izplača, če podjetje ob periodičnem oziroma medletnem obračunu ugotovi ugoden poslovni rezultat. V primeru stečaja pa ti zneski evidentiranih osebnih dohodkov predstavljajo terjatev delavcev do podjetja v stečaju.

Delavci imajo tudi pravico zahtevati, da se jim za vrednost neizplačanih obračunanih in evidentiranih osebnih dohodkov izdajo ustrezni vrednostni papirji.

Če ima podjetje izgubo v poslovanju oziroma je nesolventno (blokada žiro računa), izplačuje osebne dohodeke v višini zajamčenih osebnih dohodkov.

Odtegljaji kar brez potrdila

Osnovni osebni dohodki pa so lahko do 20 % nižji od izhodiščnih osebnih dohodkov, določenih s kolektivno pogodbo (splošno, dejavnosti, podjetja) – če bi izplačilo osnovnih osebnih dohodkov ogrozilo poslovanje in obstoj podjetja. Kolektivna pogodba določa kriterije, ki morajo biti izpolnjeni, da se osnovni osebni dohodki delavcev

lahko znižajo, in odstotek znižanja, vendar ne za več kot do 20 %.

In kako je v praksi?

O tem najbolj nazorno pričajo izkušnje službe sindikalne pravne pomoči za ljubljansko regijo. Vse več je primerov, da podjetja zaradi slabih gospodarskih rezultatov zmanjšujejo osnove za petino, ne da bi ta del osebnega dohodka delavcem priznala kot zaslužek ali jim dala v roke kakšno potrdilo kot osnovo za kasnejšo (iz)terjatev njihovega polnega zaslužka, ali kot osnovo za skorajšnje lastnjenje.

Pri določanju nadomestila osebnega dohodka zaposlenih, zlasti še za tiste, ki bodo »trajno presežni« (to je za čas šestmesečnega odpovednega roka) sindikalna služba pravne pomoči dosledno vztraja pri stališču, da delavcem pripada (vsaj) celotna osnova osebnega dohodka (v smislu 36. člena splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo). Podjetja pa prav zaradi nejasnosti panožnih kolektivnih pogodb (izjema je panožna kolektivna pogodba kovinarjev) kar sama določajo nadomestila, ki so zato dokaj različna; gibljejo se od 80 % zajamčenega osebnega dohodka do njegove zagotovljene višine (70 % plus minulo delo). Le malo podjetij ima v svojih pogodbah to nadomestilo določeno, pa še to v nižjem znesku, kot ga predvideva 36. člen kolektivne pogodbe.

»Trajno presežni« delavci so pogosto oškodovani tudi pri izplačevanju odpravnin. Mnoga podjetja kršijo določila zakona tako, da kot osnove pri odmeri odpravnin ne upoštevajo njihovega osebnega dohodka, temveč kar njegovo nadomestilo, kar se, jasno, pozna tudi pri ugotavljanju osnove, ki služi za odmero nadomestila osebnega dohodka za čas brezposelnosti. Zato mora sindikalna služba pravne pomoči nenehno vlagati ugovore tudi zoper odločbe o nadomestilu

osebnega dohodka za čas brezposelnosti.

In kakšna je pot za popravo teh krivic?

Vsak delavec lahko najprej z zahtevo za varstvo pravic v svojem podjetju, nato pa s tožbo pri pristojnem sodišču združenega dela zahteva izplačila celotnega zaslužka – v skladu s omenjenimi zakonskimi in pogodbenimi določili. Žal pa se mnogi, ki so »na čakanju«, te pravice ne upajo poslužiti.

Strah je vse prepogost vzrok, da delavcem dobesedno kradejo. Načinov je ogromno – tudi za obrambo:

Kako s pomočjo sodišča izterjati svoj zaslužek

M. B. nam je pisal, da so mu v podjetju, ko je šel v pokoj, odšteli manj odpravnine, kot je predvidena v kolektivni pogodbi. Oglasil se je tudi Č. V. in nam potožil, da ga je privatnik vzel na delo, podpisal je tudi nekakšne papirje, zdaj pa mu daje, kolikor se mu zazdi in kakor kdaj, vedno pa zamuja s plačili. Oba zanima, ali je možno priti do zaslužka

nega s pomočjo sodišča. Prvi bi rad denar od podjetja izterjal za vsako ceno, drugega pa je strah, da bo ob delo, če bo obrtnika preveč zjezil z vlogo na sodišče...

Odgovor:

Sodno varstvo lahko delavec uveljavlja na sodišču šele, če mu organizacija dokončno odkloni zahtevo. To pomeni, da mora delavec v primeru kršitve pravic najprej zahtevati varstvo pred pristojnim organom v organizaciji. Šele če z dokončno odločitvijo pristojnega organa v organizaciji ni zadovoljen ali ta organ v roku 30 dni ne odloči, ima delavec pravico uveljavljati sodno varstvo. Če ta postopek ni izveden, niso izpolnjeni pogoji za sodno varstvo (razen če gre za denarno terjatev), in sodišče zadržnega dela bo to tudi s sklepom ugotovilo.

Kot že omenjeno, zakonodaja odstopa od tega pravila, če delavec uveljavlja denarno terjatev. V dosedanji praksi je bilo takšnih terjatev malo, saj je sodna praksa zavzemala stališče, da mora postopek uveljavljanja pravic steči že v organizaciji – če je denarna

terjatev povezana z uveljavljanjem pravic, ki so sicer že urejene v avtonomnih aktih organizacije. Pričakovati pa je možno, da bo takšnih primerov v prihodnje več – ko bo šlo za čiste kršitve obveznosti izplačila dogovorjenih oziroma nesporno določenih osebnih dohodkov ali nadomestil osebnega dohodka. »Denarna terjatev« je tudi pravica do odškodnine tistega delavca, ki mu je bila povzročena škoda pri delu ali v zvezi z delom. Vendar tudi v tem primeru zakonodaja predpisuje vnaprejšnji preizkus sporazuma med organizacijo oziroma delodajalcem in delavcem o odškodnini; a če do sporazuma v roku 30 dni ne pride, ima delavec pravico zahtevati odškodnino pred sodiščem združenega dela.

Delovna zakonodaja še vedno določa posebnost za uveljavljanje varstva pravic delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih (zasebnih obrtnikih, delavcih, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost, fizičnih in civilno-pravnih osebah). Delavec ima pravico začeti postopek pri pristojnem sodišču združenega dela v roku 15 dni od dneva, ko je bil obveščen odločitve, za katero meni, da krši njegovo pravico. V tem primeru torej ni predpisano obvezno vnaprejšnje uveljavljanje varstva pravic delavca pri delodajalcu.

Drugače pa je, ko gre za disciplinske odločitve zoper delavce, zaposlene pri zasebnih obrtnikih. V disciplinskih postopkih je namreč (s posebno kolektivno pogodbo) dogovor-

jena pravica delavca do pritožbe na zunanjo disciplinsko komisijo. Če je ta disciplinska komisija v občini, kjer je sedež obratovalnice, oblikovana (za informacijo naj se delavec obrne na sindikat delavcev s področja samostojnega osebnega dela), je uveljavljanje sodnega vrstva povezano z dokončnostjo odločitve.

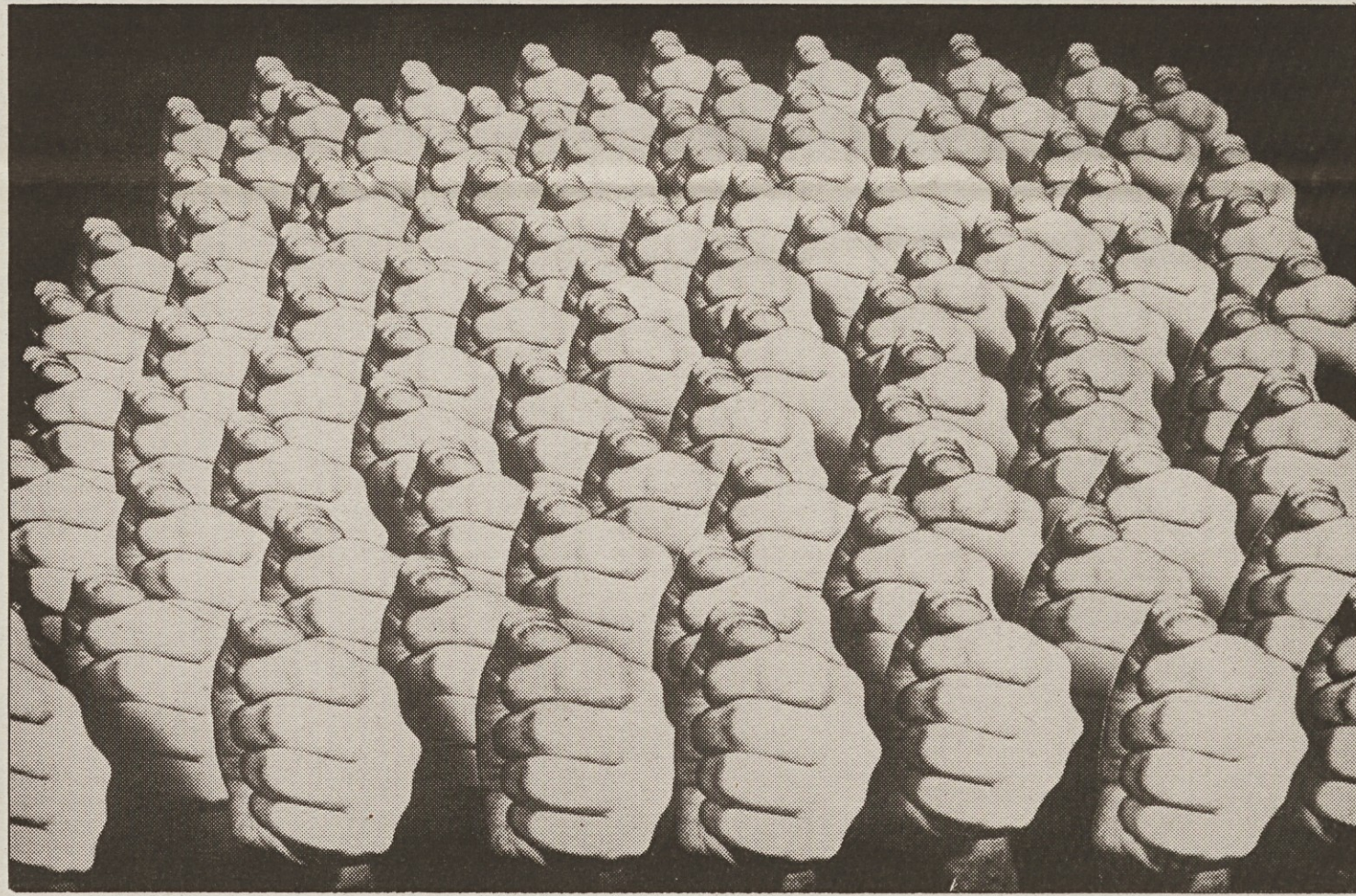
Čas zaveznik ali sovražnik

Oba, ki nas sprašujeta za nasvet, pa ne smeta pozabiti rokov za uveljavljanje sodnega varstva.

Splošno določeni rok za uveljavljanje sodnega vrstva v delovnih sporih je 15 dni. Rok začne teči od vročitve dokončnosti. tj. drugostopenjske odločitve v organizaciji o delavčevi pravici, obveznosti in odgovornosti ali o sklenitvi ali prenehanju delovnega razmerja delavca. Z iztekom tega roka pa delavec izgubi pravico do sodnega varstva.

Spet drugače pa je predvideno glede roka za uveljavljanje sodnega varstva v primeru, če pristojni organ v organizaciji v določenem roku 30 dni ni odločil o delavčevi zahtevi ali ugovoru.

Za delavca, zaposlenega pri samostojnem obrtniku, velja 15-dnevni rok za uveljavljanje sodnega vrstva, in sicer od dne, ko je bil obveščen odločitvi, ki po njegovem mnenju pomeni kršitev njegovih pravic. V primeru pritožbe v disciplinskem postopku pa naj bi ta rok začel teči od poteka roka 15 dni, ki je predviden za odločitev disciplinske komisije, oziroma od vročitve dokončne odločitve te komisije.

»Ako ti je po volji, pojdiva vosedneje celice!« me ogovori učitelj z vseučilišča svetega Simplicijsa. Molče stopam za njim.

»Evo ti očeta Krišpina!«

V celici ugledam suhega človeka, katerega so zgolj kosti in kite. Tičal je v kotu sključen in tleh in neprestano obračal oči proti nebu, kakor bi ondi zrl Boga na žarečem prestolu. Upalih lic je bil, in žolta koža se pričala, da bo leha na želodcu in jetrih.

»Kakove so zasluge očetu Krišpinu?« vprašam jako radoveden.

»Neizrečne!« mi odgovori spremljevalec ponosno.

»Kakor je videti, mož obilo stradal!«

»Le malo je in živi samo ob travi, kakor raste na divjem polju.«

»Samo ob travi? Ni mogoče?«

»Ni mogoče! Pravičniku ni nič nemogoče! In ali nisi čital v svetih knjigah, da se je kralj Nebukadnec nekaj let pasel ob sami travi? Bil je velik grešnik in ni veroval

v pravega Boga. In pravičnik pred Gospodom bodi slabši od Kralja Nebukadnecarja? Zatrjujem ti na večno življenje, da živi oče Krišpin ob travi, kakor jo rode pusta polja!«

»Kaj je pregrešil, da se pokori tako strogo?«

»To mu je vprav neprecenljiva zasluga, da ni pregrešil ničesar! Čudi se mu, zakaj oče Krišpin je najpopolnejši sad, kar so jih obrodile svete knjige blaženega Antona od Kala!«

»Kako to?«

»Popolnoma umevno! Blaženi mož se je vglobil z vso dušo v sveto berilo, in dodelila se mu je izredna milost, da je spoznal pravega duha, s katerim je pisal blaženi Anton. Spoznal je, da sta človeštvu vir pregrehe govorica in želodec. Odpovedal se je obema, izrekel sveto obljubo, da ne izpregovori odslej nobene besede in da si izbere zeleno travo v edino hrano želodcu svojemu. In ta obet izvršuje že mnogo, mnogo let! Kar je bilo dodeljeno kralju Nebukad-

Ivan Tavčar:

necarju, se ni moglo odreči pravičnemu častilcu blaženega Antona od Kala! Čudi se stoletju, v katerem živimo!«

»Vedno tedaj molči?«

»Neprestano, in svoj želodec si krmi samo z zelenimi bilkami. Ali ni to sad svetih knjig, kakor ga ne pozna zgodovina? Ali se ti ne kaže tu steza, na kateri človek niti ne more srečati pregrehe? Oj, blaženi, preblaženi oče Krišpin!«

Res jame sedaj oče Krišpin jesti zeleno travo, katero so na zlatem krožniku postavili predenj. Vrtil je oči in stokal kakor bolnik, ki mora uživati grenko zdravilo.

»Čudna zemlja! Čudna zemlja!«

»Sedaj dospeva k šesti celici!« izpregovori stari moj znanec. »Čudil se boš še bolj!«

»Dobri prijatelj!« mu odgovorim. »Doslej sem videl toliko po-

4000 (11)

polnosti, da bi moja duša ne mogla prebiti ničesar! Ako ti je drago, kreniva dalje do patra polkovnika.«

»Škoda! V stolpu je še obilo izvrstnih spoznavalcev svete teorije. Ali željam tvojim sem pokoren hlapec!«

Tedaj si se mi zopet prikazal, večni angel Azrael!

Razširila se je kupola nad mano in pod jasnim nebom so se mi prožile pred strmečimi očmi zemlje široke ravnine, kakor tudi goličave, zakrite z večnim snegom! Na Himalaji najvišjem ledenem vrhu pa je sedel poslanec Gospodov, okrog njega se je tajalo, in vodovje, rešeno, stoletnih spon, je drlo nizdol ter preplavljalo in podsipalo rodovite livade. Azrael pa je pritiskal ognjevito dlan na čelo, za katerim je kraljevala večna modrost,

in iz njegovih silnih oči so lile solze, ki so kakor iskre švigale nizdol na ubogo zemljo. In kamor je padla solza so se posušili vreli z zelene zemlje in cvetoča polja so se izpremenila v grozno puščavo! Človeštvo pa je tiste dni vzdihovalo in tožilo, da je večni Gospodar, vsemogočni bog, poslal sušo v dežele in zatl, kar bi bila rodila zelena ruša!...

Toda to ni bila suša, to je bila solza angela Azraela, ki jo je jokal zaradi zaslepljenosti zbeganega človeštva!

Kranila sva nato iz dvorane svetih spoznavalcev blažene teorije in za bosonogo stražo stopala po dolgem hodniku – kakor je jih bilo brezštevilno v mestnem ozidju – dokler nismo prisopihali pred široka vrata, kjer je zopet stal stražnik z debelo sulico v roki.

»Evo ti stanovanja patra polkovnika!« izpregovori vojak, ki je bil bre dvojbe načelnik straži, ki naju je spremljevala.

»Počakajta, da pozvem, ali hoče visokočastiti prelat in polkovnik

tebe, tujca, videti še danes, ali ne.«

»In kaj potem,« vprašam boječe, »ako se je odpravil prelatpolkovnik že k počitku?«

»Potem lahko spiš tukaj na tlaku do ranega jutra!« mi odgovori trdi vojak in odide v notranje prostore.

»Tukaj je torej stanovanje patra polkovnika,« prične profesor. »Blagost mu, kdor je polkovnik bosonogi telesni straži!«

»Ali se mu godi dobro?«

»Preizvrstno! Sob ima štiri in dvajset in stražnikov tudi štiri in dvajset!«

»Toda ali jih more vzdrževati vseh štiri in dvajset?«

»Kaj še vprašaš? Dvanajst mu jih vzdržuje zadruga krojačev, dvanajst pa zadruga čevljarjev!«

Tedaj je prišel načelnik straže iz stanovanja patra polkovnika. Ž njim pa sta prišla tudi dva strežnika in vsak je imel v rokah rumeno paličico, ki se jako ostro prime človeškega mesa, kadar jo zasuse spretna in močna pest.

Nadaljevanje prihodnjic

Kisle kumarice

Dušan Semolič očitno prav dobro razume novinarsko stisko v teh zagatnih dneh. Zato je uredništvu DE za poletne dni predlagal novo rubriko in celo delovni naslov zanjo – Kisle kumarice.

V njej naj bi sindikaliste

predstavljali v lahkotnejši obliki, spregovorili o stvareh, ki so ljudem blizu, recimo, s katerim športom se ukvarja Albert Vodovnik, pa najljubši poletni recept Metke Roksančič in podobno.

Kot se za šefa spodobi, je bil takoj sam za zgled – ima namreč mačko in prav te dni ji s težkimi mukami išče mačkona. Za katero pasmo gre, bomo objavili v naslednji številki, morda v rubriki Odmevi.

Kost v grlu

Za temeljit spoprijem z zamisljivo Dušana Semoliča nas je zdaj v uredništvu premalo. Zato bomo tokrat poskusili po spominu.

Gregor Miklič, član predsedstva ZSSS, ki je zaslovel predvsem po svojih pogajalskih sposobnostih v krutih spopadih z vlado, z mačkami in mačkoni nima težav. Ker pa imajo sindikalisti očitno radi živali, ima Gregor psa, vsaj po velikosti sodeč vrednega tega imena. Pravi, da ga imajo tako radi, da je njegov hov hov prva beseda v Mikličevi družini.

Od psa se človek brez dvoma lahko veliko nauči, tudi tega denimo, da kosti, ko jo že držiš z zobmi, ne kaže izpustiti.

Potemtakem čaka vse, ki so jim kolektivne pogodbe kost v grlu, še trd boj z Gregorjem.

SKEI 1

Tokrat za spremembo brez imena nastopajočega. Kar žaljivo bi se nam zdelo še posebej izreči njegovo ime, ko pa je vendar tako slaven – končno je dokaz njegove slave že to, da je najpogostejši gost te rubrike.

Mož, ki si v času, ko že vsak šefčič dobi službeni avto v zasebno uporabo, če ne kar v last, na službeni avto nabije tako izzivalno tablico, je vsega zaupanja vreden sindikalist. Zasebnih voženj si s tako zgovorno številko pač ne more privoščiti, in to tudi jasno pokaže.

Image

Marko Voljč je pred prevzemom vajeti Ljubljanske banke med drugimi cilji omenil tudi popravljanje imidža. Bojimo se, da bo moral najprej stopiti

za okence in pospešiti delo – takšna sramotna gneča ob izplačevanju pokojnin (no, saj tudi sicer ni izjema) in imidž banke pač ne gresta v korak.

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Prehodno poslabšanje

Za nami je že prvi avgustovski teden, ki se od julija sploh ne razlikuje. Vreme nadaljuje svoj vroči pohod.

Prve štiri dni julija je bilo vroče in kazalo je, da se po muhastem juniju začenja vroče poletje. Nato pa, kot da je vremenu žal, je sledilo devet zaporednih deževnih dni. Temperature so bile vse prej kot poletne. Po štirinajstem pa je le nastopilo (dolgo?) vroče poletje.

V Ljubljani je bilo vročih dni, to je tistih s temperaturo vsaj 30 stopinj, šest. Število nekoliko odstopa od povprečja zadnjih tridesetih let (4,7). Da pa je bil julij toplejši od povprečja, kaže še bolj veliko dni z vsaj 25 stopinjami. Bilo jih je 24, dobre štiri več od povprečja. Najtoplejši dan je bil 31. julij s povprečno dnevno temperaturo 26°C. Istega dne je bila izmerjena tudi letošnja najvišja julijska temperatura, 34°C. Najhladnejši je bil 5. julij s povprečno dnevno temperaturo komaj 16,5°C. Najnižje se je živo srebro spustilo 14. julija zjutraj, ko je bilo le 11,7 stopinj. Najnižja sicer izmerjena julijska temperatura v Ljubljani pa je 5,1, 5. julija 1948. leta. Dež je škropil zemljo kar 15 dni, malo pa je bilo dni, ko je padla omembe vredna količina dežja. In končalo se je tako, da je bilo dežja le tretjino povprečne količine. Suho pa je letošnje leto že od začetka. Primanjkljaj padavin je ob koncu julija v Ljubljani znašal že okoli 230 mm.

»Kakršno vreme da Kasijan (3. avgust), tako bo že ostalo marsikateri dan«, pravi ljudski pregovor. V ponedeljek je bilo zelo vroče, le nekaj majhnih neviht se je pojavilo. Če smemo verjeti pregovoru, bo vročina še trajala.

Vročina je sredi tedna nekoliko popustila. Temperature so bile sicer še vedno kar visoke, zrak pa je bil suh, zato ni bilo soparno. Kaže pa le, da se bo vremenska slika bistveno spremenila. Greben s toplim zrakom, ki je dobre tri tedne gospodoval Evropi, se bo umaknil dolini. Zapihal bo zahodnik, ki bo tudi našim krajem prinesel malo hladnejši in vlažni zrak. Že v noči na nedeljo bo naše kraje prešla oslabljena fronta, ki bo povzročila prehodno poslabšanje.

AVTOR: BORUT LEVEC	INDUSKI JELEN	OTROŠKO VOZILO	JAPONSKA NABIRALKA BISEROV	DEŽNI PLAŠČ ŠVICARSKI UČENJAK (JOHANNI)	DEJAVNA ENOTNOST	ZENSKO IME	AVSTRUSKA ALPSKA SMUČARKA	TISKARSKO SITO	KOŠARKAR PEŠČ	PODJEJE M-TAJ	MODEREN PLES	PREKOP	IZOBRAZBA	KOTLINAV ZAHODNI MAKEDONJI	ONASSIS	DESNI PRITOK VISLE
TUJE ŽENSKO IME										STAROGRŠKI KIPAR						
GOROVJEV ČRNIGORI										FOTOAPARAT						
BOLEZEN ZARADI PREVEČ SLADKORJA										SUROVINA ZA BARVE IGRAŠ KARTAMI						
IVANA KOBILICA			OVOJZA SPISE SMUČARKA ZAJC							LUKAV IZRAELU SLOVENSKI IGRALEC (IVO)				VESOLJEC ARMSTRONG		PESNICA MUSER
JAPONSKO RIZEVO ZGANJE																
DEJAVNA ENOTNOST	OČE	JEZERO VRUSJE MLEČNI IZDELEK														
NEMŠKI MEŠČANSKI FILOZOF (GEORG)																
DEL SREDOZEM. MORJA																
TROPSKA PAPIGA																

Nagradna križanka št. 32

Rešeno križanko nam pošljite do 18. avgusta 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p. p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 32

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev

Rešitev nagradne križanke št. 30

STAHANOV, IME, TONE SELISKAR, ARA, KLETARKA,

RILA, IEPER, JANEZ JANŠA, OK, AMOK, OMSK, SPA, KARRINA, TARAKI, POP, ANAM, MOARA, ATA, DA, RAKETA, ARES, IRANKA, VITO, INANA, SN, KAL, ETA, EV, MEDULIN, NT, LI, ONATAS, SIROTKA, OKARINA, CIAN, VRAN, VALADON, UZDA, AKNA

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 30

1. Zdravko Podkoritnik, Jenkova 15, 63320 Velenje,
2. Marija Ploj, Framska 4, 62000 Maribor,
3. Marjeta Zaman, Jedinščica 54, 68000 Novo mesto

Nagrade bomo poslali po pošti.

Humoreska

Volitve

»Poglej, pogledaj, kako potratni so tile Hrvatje,« je sporočil tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ko je za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte dvignil oči iznad časopisa in ruknil svoj prvi jutranji pir.

– Kako potratni? smo seveda takoj vprašali.

»No, volitve so se šli. Ali veste, koliko stanejo takšne volitve, al?«

– No, volitve so res draga stvar, ampak demokracija ni zastoj. Zanj je treba tudi kaj žrtvovati. Važno je, da se preveri volja ljudstva – smo bili poučni.

»Ja na Hrvaškem so izvolili Tuđmana,« je zagotnetno rekel tovariš Neposredni.

– Tako so se pač odločili! Ampak kaj ste hoteli rešiti s tem?

»No, to, da so vrgli veliko denarja stran, dobili pa isto, kar so imeli že prej.«

– Ja, ampak kako pa naj bi oblast sicer vedela, ali so volilci še zanj?

– Veste kaj, če bi oblast mislila, da ji volilci niso naklonjeni, zagotovo ne bi razpisala volitev!«

– Kaj pa ste hoteli reči s tem?

»To, da me Hrvati pravzaprav nič ne brigajo. Zato pa me briga Slovenija.«

– Ali nemara cikate na to, da se slovenska oblast volitev boji?

»Ne samo oblast, vse stranke po vrsti, ves parlament!«

– No, to ne bo držalo. Narodni demokrati so predlagali referendum za hiter postopek...

»Drži. Se popravljam, velika večina parlamenta pa se volitev boji.«

– Ampak saj so se naši poslanci skorajda zedinili o volitvah...

»Ha, ha. Skoraj še nikoli ni ujel zajca!«

– No, mi pa mislimo, da bodo naši poslanci že na prvem septembrskem zasedanju dosegli soglasje. Saj so že zdaj bili čisto blizu.

»To soglasje so dosegli zaradi počitnic. Hoteli so na dopust z občutkom, da so naredili nekaj dobrega in skorajda vse, kar je potrebno. Ampak ko se bodo vrnili, polni svežih moči, se bo vse začelo od začetka.«

– Toda po ustavi morajo biti volitve še letos. Če ne bo soglasja, bo zmanjkalo časa. Potem bo treba parlament razpustiti...

»Saj to pa je tisto, kar bi bilo najbolj všeč sedanji vladi. Potem bi vladala z odloki in povsem legitimno mimo parlamenta, ker ga sploh ne bi bilo.«

Bogo Sajovic

Horoskop

Hromeča funkcija

Slovenski pisatelj Lovro Kuhar alias Prežihov Voranc (rojen 10. avgusta 1893) se je poleg pisanja ukvarjal tudi s politiko. Ta njegova dodatna dejavnost mu je tudi omogočila popotovanje po tujini. Državo, je moral hočeš nočeš zapustiti, ker bi ga drugače kraljevska pravosodna uprava prisilila, da bi sprejel stanovanje in hrano na stroške države. No, njegovo bivanje v tujini se ni omejilo le na eno državo, ker je bila združena zasluga jugoslovanskih diplomatsko-konzularnih predstavništev, ki so pri posameznih državah vlagale zahteve po odpuščenju gostoljubja za Prežihovega Voranca, deloma pa zaradi oblasti teh držav samih, ker so se hotele znebiti raznih revolucionarjev tujega rodu, ki so iskali azil, saj so jih imele že same dovolj. Druga svetovna vojna je Prežihova pripeljala v nemško internacijo, po koncu vojne in zmagi socialistične revolucije pa se je vrnil v domovino.

Kmalu potem ko je prišel domov, so mu naložili vrsto dolžnosti, saj je nova oblast nenehno organizirala ljudstvo na nešteti področjih. Poleg vseh teh sej, sestankov in drugih dolžnosti je Prežih končno poklical k sebi še Boris Kidrič in mu razložil, kako naj organizira kulturno-prosvetna društva na deželi, kako naj se poslužuje javnih občil, kako naj sodeluje z drugimi funkcionarji in podobno. Prežih je poslušal razlago do konca molče, ko pa je Kidrič končal, je še vedno molče priklimal, izvlekel iz žepa pero, ga položil na Kidričevo mizo in odšel proti vratom.

Kidrič je zaklical za njim:

»Prežih, tu je tvoje pero.«

»Kar tam naj ostane,« je odvrnil Prežih in šel dalje.

»Kaj pa naj delam s tvojim peresom?« se je zasmel Kidrič.

»In kaj naj počnem z njim jaz? Če bi moral delati vse, kar mi nalagate, ga tako ne bom več nikoli rabil. Kar obdržite ga.«

Kidrič je razumel namig. Prežihovega Voranca so razrešili vseh dolžnosti in spet se je lahko posvetil samo pisateljevanju.

V tem tednu so se rodili še slovenski slikar Marij Pregelj, angleški filmski režiser Alfred Hitchcock, nemški pesnik Nikolaus Lenau in ruski pisatelj Mihail Zoščenko.

Deni